

Zavičajna tradicija u glazbenom stvaralaštvu Marijana Jergovića

Bedeković, Vinka

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:706215>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-01**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
MUZIČKA AKADEMIJA U PULI
ODSJEK STUDIJA GLAZBENE PEDAGOGIJE

VINKA BEDEKOVIĆ

Zavičajna tradicija u glazbenom stvaralaštvu Marijana Jergovića

Diplomski rad

Pula, 2018. godine

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
MUZIČKA AKADEMIJA U PULI
ODSJEK STUDIJA GLAZBENE PEDAGOGIJE

VINKA BEDEKOVIĆ

Zavičajna tradicija u glazbenom stvaralaštvu Marijana Jergovića

Diplomski rad

JMBAG: 0303036348, redovna studentica

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Povijest hrvatske glazbe

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Lada Duraković

Pula, rujan, 2018. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za magistricu _____ ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, 2018. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom _____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti) sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____, 2018. godine

Potpis

Zahvala

Zahvaljujem mentorici izv. prof. dr. sc. Ladi Duraković na prihvaćanju diplomske teme, na strpljenju, na svim sugestijama i primjedbama tijekom izrade diplomskoga rada.

Posebnu zahvalu upućujem gospođi Ladislavi Jergović, gospođi Kseniji Erker, gospodinu Karlu Crnčiću, gospodinu Rajku Stilinoviću, maestru Siniši Leopoldu, gospodinu Željku Kovačiću i gospodinu Marinku Barčanu koji su nesebično podijelili svoja sjećanja i svjedočanstva.

Zahvalu upućujem Glazbenom festivalu Pjesme Podravine i podravlja koji je za potrebe istraživanja ustupio materijale iz festivalske arhive.

Hvala mojim kolegicama i kolegama koji su studentske dane učinili nezaboravnim, osobito mojim dragim kolegicama Georgie Goldin i Ljiljani Lešnjak koje su u svakom trenutku i od prvih studentskih dana bile nezamjenjiva podrška.

Hvala svim profesorima na pristupačnosti, razumijevanju i srdačnosti.

Najveću zahvalnost upućujem mojim roditeljima Vesni i Marijanu, sestri Jeleni, baki Marici i baki Marti na svojoj podršci i razumijevanju koje su mi pružili tijekom studiranja.

1. UVOD	1
2. PODRAVINA I PITOMAČA KROZ POVIJEST	2
2.1. Povijest Pitomače	3
2.2. Društveni i kulturni život Pitomače	6
3. TRADICIJSKA KULTURA I GLAZBA PODRAVINE	8
3.1. Tradicijska glazba Podravine	9
3.1.1. Pjevanje	11
3.1.2. Sviranje.....	12
3.1.3. Plesanje	18
4. MARIJAN JERGOVIĆ	20
4.1. Školovanje, profesionalna karijera i rad u kulturi	20
4.2. Glazbeno stvaralaštvo	30
4.3. Glazbena škola dr. Marijana Jergovića u Pitomači	33
5. ZAVIČAJNA TRADICIJA U STVARALAŠTVU MARIJANA JERGOVIĆA	35
5.1. Cilj i metode istraživanja	35
5.2. Iskazi ispitanika	36
5.2.1. Ladislava Jergović	36
5.2.2. Karlo Crnčić	43
5.2.3. Rajko Stilinović	49
5.2.4. Siniša Leopold.....	54
5.2.5. Željko Kovačić	58
5.2.6. Marinko Barčan	63
5.2.7. Ksenija Erker	65
6. ZAKLJUČAK	68
Sažetak	71
Popis literature	73
Popis internetskih izvora	75
Popis priloga	76

1. UVOD

Tema ovoga diplomskog rada je zavičajna tradicija u glazbenom stvaralaštvu Marijana Jergovića, liječnika, glazbenika, melografa, skladatelja i dirigenta. Njegova je prisutnost u javnom, društvenom, sportskom i kulturnom životu kraja u kojem je živio bila mnogostrana, no glazbeni angažman, prije svega skladateljski rad kojega je najvećim dijelom temeljio na podravskoj glazbenoj tradiciji, bio je njegova omiljena životna preokupacija. U svom sam se završnom radu bavila Jergovićevim životopisom i glazbenom djelatnošću. Raznolikost i vrijednost materijala koje sam prikupila bili su mi motivacija za nastavak istraživanja.¹

U prvom dijelu rada opisan je razvoj Podravine i pitomačkoga kraja kao dijela Podravine tijekom povijesti, s naglaskom na društveni i kulturni život Pitomače. Također, ističe se prikaz specifičnih karakteristika tradicijske kulture i glazbe Podravine koja se javlja kao osnova glazbenoga stvaralaštva Marijana Jergovića. Uvidom u pisane izvore o životu i stvaralaštvu Marijana Jergovića može se konstatirati da dostupne reference, uz njegove pjesmarice i zbirke uglazbljenih pjesama, obuhvaćaju uglavnom kratke članke posvećene Jergovićevoj ulozi u društvenom i kulturnom životu zavičaja, dok je utemeljenost njegovoga glazbenog stvaralaštva na podravskoj zavičajnoj tradiciji, iako isticana, tematizirana tek na marginama. Stoga je u drugom dijelu rada donešen prikaz istraživanja utjecaja zavičajne tradicije na glazbeno stvaralaštvo Marijana Jergovića.

S obzirom na to da se osnovna karakteristika kvalitativne metodologije ogleda u njezinoj usmjerenosti na istraživanje čovjeka kao holističkoga bića u prirodnom socijalnom okruženju, kvalitativna su istraživanja usmjerena na opsežno prikupljanje deskriptivnih (narativnih) podataka.² Subjekti se pritom proučavaju u njihovom povijesnom i socijalnom kontekstu, uz nastojanje da se što bolje razumije i interpretira smisao i značenje njihovih doživljaja i iskustava.³ Tome sukladno, za potrebe ovoga rada korišteno je biografsko istraživanje kao jedan od specifičnih

¹Stoga je u diplomskom radu djelomično korištena i prethodno obrađena građa vezana za život i glazbeno stvaralaštvo Marijana Jergovića.

²Mejovšek, M. (2008.): Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap, str. 159.

³Halmi, A. (2005): Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima, Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 36.

tipova kvalitativnih istraživanja⁴ koji karakterizira prikupljanje podataka o određenoj osobi na temelju pisanih dokumenata, fotografija, intervjua ili opažanja osoba u različitim situacijama. Osnovna svrha prikupljanja podataka istovremeno je usmjerena na stvaranje usmene povijesti („oral history“) transkripcijom zvučnih zapisa dobivenih putem intervjua s ciljem stvaranja potpunije i točnije slike prošlosti, a posredstvom svjedočanstava intervjuiranih osoba sačuvala se povijest života osobe čiji se život istražuje.⁵ Metoda usmene povijesti, kao osnovna istraživačka metoda korištena u ovom radu, omogućila je dublji i detaljniji uvid u pojedina razdoblja Jergovićevoga života, kao i dublje razumijevanje utemeljenosti njegovoga glazbenog stvaralaštva na zavičajnoj tradiciji, pri čemu svjedočenja Jergovićevih članova obitelji, prijatelja i suradnika imaju posebnu vrijednost.

2. PODRAVINA I PITOMAČA KROZ POVIJEST

Život na području Podravine, koja se smjestila u jugozapadnom dijelu Panonske nizine, točnije u središnjem dijelu Podravlja, datira još iz doba predholocenskoga kvartara. Unatrag više od petsto tisuća godina, kroz razna se geološka razdoblja Podravina formirala u područje kakvo poznajemo danas, a tijekom povijesti bila je nezaobilazno sjecište lokalnih, regionalnih i europskih pravaca kretanja te poprište različitih kultura. Njezinoj bogatoj povijesti svjedoče, između ostalih, i brojna arheološka nalazišta iz doba antike, poput glavne rimske ceste, tzv. *Via magna*, koja i dan danas dotiče puteve današnje Podravske magistrale.⁶

Prvi pisani dokumenti koji govore o postanku ovog područja datiraju tek od 13. stoljeća na dalje, u vrijeme vladavine hrvatsko-ugarskih kraljeva.⁷ Podravina se danas, u geografskom smislu, najvećim dijelom prostire Koprivničko-križevačkom i manjim dijelom Virovitičko-podravskom županijom, dok se ostatak Virovitičko-podravske županije i sjeverni dio Osječko-baranjske županije uz tok rijeke Drave,

⁴Mejovšek, M. (2008.): Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap, str. 160., prema Creswell (1998.): *Qualitative inquiry and research design*. Thousand Oaks: Sage.

⁵Baylor University Institute for Oral History: Introduction to Oral History. Waco, TX., str. 2. <http://digitalcollections.baylor.edu/cdm/ref/collection/buioh/id/5361> (30.7.2018.)

⁶Kos, G., Feletar, P., Orešić, M. (2013): *Prometna i turistička valorizacija Podravske magistrale*. Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja. Vol. 12, No 24, str 150-165.

⁷Feletar, D. (1988): *Podravina - Općine Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti*. Knjiga 1. Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine. Koprivnica: Centar za kulturu - OOUR Muzej grada Koprivnice, str. 17-38.

naziva Podravljem. Za potrebe ovoga rada posebno ćemo se osvrnuti na povijesni razvoj pitomačkoga kraja i Pitomače, najzapadnije i najveće općine u Virovitičko-podravskoj županiji, kao i na povijesni razvoj naselja Pitomače kao rodnoga mjesta Marijana Jergovića i zavičaja koji je snažno obilježio njegovo glazbeno stvaralaštvo.

2.1. Povijest Pitomače

Povijest je pitomačkoga kraja, sve do kraja 17. stoljeća bila vrlo slabo istraživana i gotovo nepoznata, a sve što znamo jest da njezini počeci datiraju iz vremena mlađega kamenog doba (oko 2.500 godina p.n.e.) i proteži se tijekom tisuća godina do kasnoga srednjeg vijeka, kada nastaje većina poslijeturških naselja. Također, osim pronađenih fragmenata glinenoga posuđa i predmeta, oružja i rimskoga novca, vrlo je malo materijalnih ostataka i pisanih izvora koji bi potvrdili točnost dosadašnjih pronalazaka⁸, odnosno dugogodišnjih pretpostavki i nagađanja.⁹

Iako nema točnih podataka, odnosno sačuvanoga dokumenta koji bi to potvrdio, Pitomača se kao mjesto stanovanja počela formirati između 1684. i 1695. godine. Nakon oslobođenja Virovitice od Turaka 1684. godine, narod koji se u vrijeme turskih osvajanja skrivao u divljem prostoru dravske doline vraća se i stvara nova ili obnavlja stara naselja na graničnom prostoru Vojne krajine, točnije prostoru koji je u vrijeme Turaka bio pust. Tako se i početak oblikovanja Pitomače kao naselja veže uz naseljavanje dijela potomaka starih Kopačevčana¹⁰, a zatim graničara iz Đurđevca, Križevaca i Koprivnice, kao i doseljenika, najvećim dijelom iz prekodravlja, tadašnje Ugarske.¹¹

Postoji nekoliko različitih verzija o postanku imena mjesta Pitomače, a uglavnom se svode na nešto *pitomo*, pri čemu se osnovno pitanje bazira na

⁸Iako na području današnje Pitomače i okolnih naselja nisu vršena opsežnija arheološka istraživanja, ciljanim pregledima terena (rekognisciranjem) i kopanjem probnih sondi pronađeni suneki lokaliteti (Črlena Klisa, Otrovanec, Babičanka, Stari Gradac i područje oko jezera Liman) koji bi mogli dati vrijedan doprinos rasvjetljavanju povijesnog razvoja ovog područja u razdoblju starog vijeka i antike.

⁹Begović, B., (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 12.

¹⁰Kopačevac je lokacija iz razdoblja srednjeg vijeka, udaljena svega dva km južno od Pitomače na kojoj je, prema otkrivenim arheološkim ostacima, nekada bilo smješteno selo, crkva i groblje. Nalazi se na Črlenoj Klisi (naziv *Klisa* potječe od latinske riječi *ecclesia* - crkva, a riječ *črleno* u prijevodu s kajkavskog narječja označava crvenu boju koja označava žuti pijesak kojeg na toj lokaciji ima mnogo). Naziv Črlena Klisa prvi put se pojavljuje 1658. godine, a u običajen je sve do danas pa tako polja i oranice oko tog područja lokalno stanovništvo zove Klisa. Vidi više u: Begović, B. (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 26.

¹¹Ibid. str. 37.

elementima i razlozima te povezanosti. Prva verzija potječe od konfiguracije i gospodarske vrijednosti zemljišta koje su prvi doseljenici zatekli prilikom naseljavanja prostora, a dolazi od riječi *pitomo* - *pitoma zemlja* - *pitomina* = Pitomača. Druga verzija temelji se na usmenoj predaji koja govori o dolasku vojske iz đurđevačke tvrđe nakon pada Turaka, koja je na zgarištu nekadašnjega sela na području Klise u kojem više nije bilo živućega stanovništva pronašla samo jednu pitomu mačku prema kojoj su naselje u nastajanju nazvali *Pitomačka*, što je kasnije zbog lakšega izgovora preinačeno u Pitomača. Treća verzija potječe od imena naselja Katio (prema karti iz 1717. godine), smještenoga na približnoj lokaciji današnje Pitomače, pri čemu naziv *katio* vjerojatno dolazi od njemačke riječi *kater* - mačak, koja je stilizirana radi lakšeg izgovora postala *katío*, što bi moglo imati neke veze s prethodnom verzijom tumačenja naziva Pitomača. Četvrta verzija naziva Pitomača također je povezana za nešto *pitomo*, a dolazi od naziva za vrstu pitome kruške prema kojem u doslovnom prijevodu u riječnicima hrvatsko-srpskoga jezika stoji: *pitomača* - pitoma kruška. U prilog tome može ići i činjenica da je na području najstarijih dijelova naselja Pitomače (Donji kraj, Strossmayerova ulica, Lenišča i Ulica Pavleka Miškine) nekada raslo mnogo stabala divlje, a kasnije i pitome kruške. Međutim, danas i dalje ostaje otvoreno pitanje odakle potječe naziv naselja Pitomača, a jedna od navedene četiri verzije vjerojatno je istinita.¹²

Nakon prvoga vala doseljavanja potomaka starih Kopačevčana, graničara i doseljenika iz prekodravlja i prvotnoga formiranja naselja, Pitomača se intenzivnije počinje širiti u drugoj polovici 18. stoljeća kada se naseljavanje nastavlja prema mjestu na kojem se nalazi današnja crkva i formira usporedno s magistralnom cestom. Pri tome, stambene se jedinice protežu prema Đurđevcu i Virovitici. U razdoblju između 1706. i 1710. godine Pitomača se već toliko proširila i organizirano uredila da su stvorene pretpostavke za osnivanje župe i izgradnju crkve. Prva crkva, tada najvažniji i gotovo jedini veći objekt u selu, sagrađena je 1710. godine, a pitomačkoj župi dodijeljena su naselja Otrovanec, Sedlarica i Črešnjevica, kasnije i Turnašica, Kladare, Vukosavljevica, Lozan i Stari Gradac. Kontinuirano povećavanje broja stanovnika i širenje naselja Pitomače intenzivnije se nastavlja kada Pitomača postaje sjedište jedne od kumpanija (satnija) đurđevačke regimente, nakon čega se u Pitomači oko 1759. godine otvara prva škola. Godine 1783., nakon rušenja stare

¹²Ibid. str. 44-45.

drvene, izgrađena je i današnja crkva Svetoga Vida, kao kulturno-povijesni spomenik izuzetne vrijednosti.

S godinama broj stanovnika u Pitomači nastavlja rasti¹³, a praćen je trendom doseljavanja stranoga stanovništva koji je bio najizraženiji tijekom Austro-Ugarske Monarhije. Doseljeno stanovništvo, u početku raznolikoga nacionalnog i socio-ekonomskoga statusa, s vremenom se stopilo u jednu cjelinu, a doseljenici, mahom obrtnici, trgovci, činovnici, liječnici, učitelji i drugi važni ljudi, čine osnovu za razvoj i uspon Pitomače kao snažnoga obrtničko-trgovačkoga središta. S takvim profilom stanovništva krajem 18. i početkom 19. stoljeća u Pitomaču postupno počinje pristizati i gradski tip života koji se odlikuje specifičnim načinom života povezanoga s pomodarstvom toga doba te obiteljskim svečanostima i običajima vezanim za intimni dio života nadolazeće građanske klase.¹⁴ Naselje Pitomača u to se vrijeme počinje pretvarati u značajan obrtničko-trgovački centar tadašnjega kotara Đurđevac, zbog čega poslije i kao općina dobiva sve više na važnosti. Zbog toga se Pitomača na razmeđu 19. i 20. stoljeća može smatrati više trgovištem nego selom.

Pitomača kao obrtničko-trgovačko središte veliki procvat doživljava u razdoblju između 1890. i 1910. godine. Tako krajem 1910. godine naselje broji 5.115 stanovnika i prostire se na površini od 10.263 jutara zemljišta, dok cijela općina (s okolnim naseljima) ima ukupno 10.308 stanovnika i prostire se na 21.158 jutara zemljišta. Pitomača kao centar općine u to vrijeme bilježi svoje „zlatno doba“ i ima oko devedeset obrtnika, šest trgovina, tri gostionice (svratišta), oko 3.800 poljoprivrednika, pet učitelja, jednu ljekarnu, jednoga liječnika, dva fotografa (kao tadašnja novost u obrtu), Poštanski ured, Čitaonicu i knjižnicu, Dobrovoljno vatrogasno društvo, sportsko društvo Hrvatski sokol, Prvu obrtno-štedno-kreditnu zadrugu, Hrvatsku pučku štedionicu, opću pučku školu, dvije šumarije (državnu i imovnu), željezničku postaju, oružničku postaju i općinski ured.¹⁵

Život Pitomače tijekom 20. stoljeća obilježila su dva svjetska rata i njihove posljedice koje su se očitovale gospodarskim stagnacijama i oporavcima, dok je kraj 20. i početak 21. stoljeća obilježen Domovinskim ratom i posljedicama globalne

¹³Primjerice, Pitomača je prema popisima stanovništva 1771. godine imala 1.475 stanovnika, 1817. godine 1.578 stanovnika, a 1826. godine 1690 stanovnika, 1869. godine 2.834 stanovnika, 1890. godine 4.069 stanovnika, a do 1900. godine broj stanovnika je porastao na 4.469. Vidi više u: Begović, B. (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 63.

¹⁴Ibid. str. 49.

¹⁵Ibid. str. 49-50.

svjetske krize čije se posljedice osjećaju sve do današnjega vremena. Usprkos različitim (dobrim i/ili lošim) okolnostima, Pitomačani s ushićenjem i zanosom govore o svom zavičaju¹⁶, brižno čuvaju i štiju tradicijske vrijednosti, a svoju općinu, kao što je to, osim Marijana Jergovića, još jedan poznati Pitomačan, hrvatski pjesnik Drago Britvić zabilježio, vole nazivati „općinom kruha kojega njihove ruke stvaraju, općinom vina kojim krijepe dušu, svoju i svojih gostiju, te općinom pjesme koja se rodi u pitomačkom domu, sazri pod brajdama pitomačkih vinograda, a živi na pitomačkom festivalu“.¹⁷

2.2. Društveni i kulturni život Pitomače

Intenzivniji razvoj društvenoga života Pitomača bilježi otprilike krajem 18. stoljeća, a traje sve do sredine 19. stoljeća kada kao obrtničko-trgovačko središte zauzima važno mjesto, najprije kao jedna od kumpanija đurđevačke regimente, a zatim kao općina u kotaru Đurđevcu. Doseljavanje stanovništva raznolikoga po nacionalnom i socio-ekonomskom statusu uzrokovalo je pozitivne promjene u etničkoj strukturi i razini obrazovanosti stanovništva. Najveći broj doseljenika potjecao je iz srednje Europe¹⁸ i pripadao je relativno dobro obrazovanom sloju pismenih, učenih i politički upućenih ljudi, što je imalo dodatno pozitivan učinak na intelektualni razvoj društva. Pojava organiziranoga oblika školstva¹⁹ neposredno je utjecala na razvoj bogatijega društvenog, sportskog i kulturnog života Pitomače koji je bio snažno poduprt osnivanjem različitih društava i klubova, a osobito raznih glazbenih sastava, od orkestra limene glazbe, raznih muških i ženskih tamburaških orkestara i malih tamburaških sastava, sve do zabavnih i jazz sastava.

¹⁶Begović, B. (1995): *Pitomača*. Pitomača: Općina Pitomača, str. 104.

¹⁷<http://pitomacafestival.hr/o-festivalu/> (13.5.2018.)

¹⁸1850-ih godina u Pitomači se stalno naseljavaju Austrijanci, Mađari, Židovi iz Češke, Austrije i ostalih srednjoeuropskih zemalja (prezimana: Götz, Brenner, Kraus, Hebring, Schlesinger, Šohinger, Fürst, Beker, Erdeli, Eroš, Ferdiner, Guel, Höhing, Ihasz, Joanis, Litter i Prester), Srbi (prezimana: Đorđević, Cvetković i Bratanović), Slovenci iz prekomurja (prezimana: Kranjec i Radoja) i Romi (prezimana: Balija, Balog, Bogdan, Radečić, Uršoš). Vidi više u: Begović, B. (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 59.

¹⁹Prvo službeno organizirano prosvjeđivanje mladih u Pitomači s osnovnom svrhom iskorjenjivanja nepismenosti započinje oko 1800. godine, a obuka (tzv. „trivijalka“) u novoosnovanoj školi za svu djecu iz Pitomače i okolnih sela izvodila se u tri razreda na njemačkom jeziku, dok je hrvatski jezik kao jezik obuke uveden tek od 1860. godine zajedno s četverorazrednom nastavom i učiteljskim kadrom sa stalnim i redovitim primanjima. Godine 1873. u Pitomači je sagrađena prva školska zgrada na prostoru na kome su 1969. i 1980. godine dograđeni i izgrađeni novi školski objekti i sportska dvorana. Godine 1962. osnovna škola dobiva ime po hrvatskom pjesniku Petru Preradoviću rođenom u Grabrovnici, selu nadomak Pitomače, koje nosi i danas. Vidi više u: Begović, B. (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 102-112.

Najstarije društvo koje je službeno osnovano u Pitomači je Dobrovoljno vatrogasno društvo osnovano 1894. godine, a njegovi su prvi članovi većinom bili trgovci i obrtnici. Uz zaštitu od požara i prirodnih nepogoda kao osnovne djelatnosti, društvo je unaprijeđivalo društveni život u mjestu organiziranjem mnogobrojnih zabava, (tzv. „plesanki“) dramskih, a s vremenom, pojavom novih naprednijih tehnika i kino predstava koje su bile dostupne građanstvu, što je značajno doprinosilo društvenom životu Pitomače.

U vrijeme osnivanja Dobrovoljnoga vatrogasnog društva, oko 1890. godine (ne postoje točni podaci), u Pitomači je osnovana i prva knjižnica i čitaonica s fundusom od oko tri tisuće knjiga koja je u početku djelovala u sastavu škole, ali je bila dostupna svim građanima Pitomače. Godine 1912. u zapisima se spominje kao Hrvatska čitaonica, a 1924. godine pripojena je tada osnovanom Prosvjetnom društvu Osvit čija je osnovna svrha bila širenje opće prosvjete naroda, održavanje javnih predavanja i održavanje knjižnice koja nakon pripojenja Prosvjetnom društvu nosi naziv Narodna čitaonica. Knjižnica od 1925. godine sve do Drugoga svjetskog rata tijekom kojega prestaje s radom, djeluje u okviru Hrvatskoga pjevačkog i glazbenog društva Sloga. Nakon završetka Drugoga svjetskog rata 1945. godine knjižnica ponovno nastavlja s radom, a od 1957. godine djeluje u sastavu Narodnoga sveučilišta sve do njegovoga gašenja 1975. godine²⁰. Nakon uspostave samostalnosti Republike Hrvatske, pa sve do danas, knjižnica djeluje samostalno kao ustanova u vlasništvu općine Pitomača.

Društvo koje je u najvećoj mjeri unaprijedilo kulturni život Pitomače svakako je Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo Sloga, osnovano 1925. godine, a njegove preteče bili su muški tamburaški sastav Sloga osnovan oko 1908. godine i ženski tamburaški zbor osnovan 1917. godine. Tijekom više od devet desetljeća kontinuiranoga rada, društvo djeluje u različitim sekcijama, od orkestra limene glazbe, tamburaškoga orkestra, maloga tamburaškog sastava i jazz sastava, preko dramske sekcije, od muškoga, ženskog i mješovitog pjevačkog zbora, čineći dugu glazbenu tradiciju koja se u Pitomači njeguje i danas. O tome piše još jedan „pitomački sin“, Jergovićev bliski suradnik i tekstopisac njegovih brojnih skladbi Rajko Stilinović: *“Pjesma pitomačka višeglasna, složno pjevana traje gotovo stoljeće pod*

²⁰Begović, B. (1985): *Tri stoljeća Pitomače*. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača, str. 105-111.

skutima Hrvatskog pjevačkog glazbenog društva Sloga. Zborno je to mjesto domoljuba, rodoljuba, zanesenjaka i zaljubljenika u pjesmu...“.²¹ Slogina gotovo stoljetna tradicija temeljena je prvenstveno na ljubavi prema glazbi, a osobito onoj koja je nastala na tradicijama kraja uz Dravu. U Hrvatskom glazbenom i pjevačkom društvu Sloga stasale su generacije vrsnih pjevača i glazbenika, a među njima i Marijan Jergović.

3. TRADICIJSKA KULTURA I GLAZBA PODRAVINE

Tradicijska glazba svakoga naroda važan je segment njegove kulturne baštine koja se generacijama prenosi uglavnom usmenim putem, obuhvaćajući umjetnost raznih, uglavnom manjih ljudskih skupina unutar kojih su se članovi međusobno poznavali i usmeno komunicirali bez posrednika. Među značajnim čimbenicima koji utječu na oblikovanje tradicije ističe se kontinuitet koji sadašnjost povezuje s prošlošću²², zahvaljujući čemu je tradicijska glazba stoljećima evoluirala kroz proces usmene predaje i kao dio cjelokupnoga narodnog stvaralaštva postala sastavni dio različitih obreda i narodnih običaja koji se izmjenjuju tijekom godine, ili je pak vezana za radnu svakodnevicu i s njom povezane važnije događaje iz čovjekovoga života, a obuhvaća narodne pjesme, instrumentalna djela i narodnu glazbu. Tradicijska glazba u današnje vrijeme najčešćene predstavlja više dio svakodnevnoga života suvremenoga čovjeka, ali se zato njeguje i izvodi u okviru kulturno-umjetničkoga amaterizma koji je vrlo živ i prisutan te ima veliku ulogu u očuvanju tradicije kroz brojna kulturno-umjetnička društva i smotre folklor.²³

S obzirom na svoj geografski položaj, hrvatski je narod tijekom povijesti zbog učestalih ratova i stalnih fluktuacija različitih naroda prihvatio brojne elemente drugih kultura, a njegova složena etnografska struktura posljedica je različitih stranih utjecaja (rimski, alpsko-njemački, mađarski, tursko-orijentalni, rumunjski, srpski, grčki, slovački, ruski, poljski) koji su se duboko ukorijenili u kulturu Hrvata.

²¹Stilinović, R. (2010): *Pitomača, moj kruh, moje vino, moja pjesma*. Pitomača: Općina Pitomača, str. 128.

²²Šulentić Begić, J., Begić, A. (2017) Tradicijska glazba srednjoeuropskih država i interkulturalni odgoj u osnovnoškolskoj nastavi glazbe. *Školski vjesnik*, 66 (1), str. 123-134.

²³Drandić, D. (2010). Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja, *Pedagoški istraživanja*, 7 (1), str. 95-108.

Raznovrsne utjecaje drugih kultura nalazimo i danas kao općeprihvaćene elemente hrvatskoga naroda, iako oni nisu dio izvorne hrvatske kulture. Pri tome, vjera je u značajnoj mjeri doprinijela izgradnji vlastitoga identiteta i svijesti o pripadnosti hrvatskom korpusu na tada doseljenom teritoriju te u konačnici izdvajanju iz široke mase ostalih naroda.²⁴

Različita povijest i kulturno naslijeđe hrvatskih regija u kojima se susreću srednjoeuropska, mediteranska i balkanska kultura, uz međuregionalne utjecaje i razmjene, kao i preplitanja starije i novije, seoske i gradske, učene i pučke te različitih etničkih tradicija unutar istih regija, stvorili su u Hrvatskoj iznimnu raznolikost glazbenoga repertoara, stilova izvođenja i narodnih glazbala.²⁵ Hrvatske zavičajne kulture imaju specifične autohtone, autonomne i tradicijske karakteristike prema kojima se istovremeno međusobno razlikuju, ali i međusobno dotiču i mijenjaju.

3.1. Tradicijska glazba Podravine

„Moć jedne kulture proizlazi iz snage priča koje je u stanju ispričati.“

Maja Šojat-Bikić, 2011.

Tradicijska glazba utkana je u život svake ljudske zajednice, usklađena je s mentalitetom, psihologijom i stilom života ljudi koji ju stvaraju, izvode, uče i usvajaju te usmenom predajom prenose na generacije.²⁶ Prvi značajniji interes u Hrvatskoj za tradicijsku glazbu svih njezinih regija, pa tako i Podravine, pojavio se u vrijeme narodnoga preporoda koji je svoj vrhunac na hrvatskim prostorima doživio između 1835. i 1850. godine. To je bilo razdoblje buđenja rodoljublja i kulturne afirmacije hrvatske umjetničke glazbe, a najsigurniji put do izvorne umjetničke glazbe bio je preko naroda i njegove tradicijske glazbe. Usporedno sa sličnim povijesnim i kulturnim kretanjima u zemljama srednjoeuropskoga okruženja u kojima u vrijeme buđenja nacionalne svijesti filantropisti uvode tradicijsku glazbu i pjevanje tradicijskih pjesama u obrazovne ustanove, uz argument razvijanja i njegovanja nacionalne

²⁴Gavazzi, M. (1928). Kulturna analiza etnografije Hrvata. Narodna starina: nepovremeni časopis za povijest kulture i etnografiju južnih slavena, (1928), 17 (2), str. 115-144.

²⁵Marošević, G. (2001): Tradicijska glazba. U: Vitez, Z., Muraj, A. (ur.) Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha. Zagreb: Barbat, d.o.o., str. 413.

²⁶Ibid. str. 409.

svijesti²⁷, hrvatski glazbenici i svi oni koji su proučavali i bilježili hrvatsko tradicijsko narodno blago, sve intenzivnije istražuju narodne glazbene običaje iz kojih će poslije nastati mnoga poznata hrvatska umjetnička glazbena djela.²⁸

Kada se govori o narodnoj (pučkoj) glazbenoj tradiciji, najčešće se misli na glazbu iz seljačkih zajednica. Najviše podataka o ovoj vrsti glazbe zabilježeno je u 20. stoljeću, u vrijeme intenzivnijega razvoja etnologije i etnomuzikologije, kojima je seljačka kultura glavno područje interesa. Razlog velikoga interesa za istraživanje seljačke kulture krije se u činjenici da su seljaci sve do sredine 20. stoljeća činili najbrojniji sloj hrvatskoga društva. Folklorna, odnosno tradicijska, pučka ili narodna glazba je glazba usmene tradicije, a glavno sredstvo njezinoga izvođenja, prenošenja i opstanka je slušanje i pamćenje putem usmene predaje. Tako shvaćena, osim u seljačkim, postojala je i u drugim društvenim slojevima i skupinama, i u obrtničkim, trgovačkim i građanskim, i u elitnim krugovima plemstva i visokoga građanstva. Utkana u život ljudske zajednice, usklađena je s mentalitetom i stilom života ljudi koji su je stvarali, izvodili i prenosili. Povezana je uz različita zbivanja i nije samo izraz potrebe za kreativnošću i razonodom, nego i zadovoljava društvene i kulturne potrebe i ispunjava razne funkcije u ljudskom životu. U elitnim krugovima plemstva i visokoga građanstva, na raznim se zabavama uglednih osoba izražavalo iskazivanje poštovanja prema nekome pjevanjem zdravica i počasnica, a veselo je raspoloženje, osim jelom i pićem, bilo obogaćeno zajedničkim pjevanjem napitnica. Na selu se, s druge strane, najčešće pjevalo u vrijeme fizičkoga rada kako bi se održala budnost i tjelesna snaga, ali i u slobodno vrijeme druženja, zabava i javnih okupljanja (najčešće nedjeljom pred crkvom), koje je često praćeno i prigodnim plesom. S obzirom na to da se pjevanjem smjelo izreći i ono što je bilo nedopušteno običnim govorom, pjesma je bila glavno sredstvo izražavanja kojim su se iznosili vlastiti osjećaji, obraćalo se prisutnima, rugalo se suparnicima ili se kritiziralo nedavne događaje u selu.²⁹ U današnje se vrijeme podravska folklorna, odnosno tradicijska, pučka ili narodna glazba, pjevanje i ples u Pitomači i okolnim selima njeguje i čuva zahvaljujući kulturno umjetničkim društvima, među kojima se radom osobito ističu udruge i kulturno umjetnička društva koja djeluju u Pitomači, Otrovancu, Grabrovnici,

²⁷Šulentić Begić, J., Begić, A. (2017) Tradicijska glazba srednjoeuropskih država i interkulturalni odgoj u osnovnoškolskoj nastavi glazbe. *Školski vjesnik*, 66 (1), 123-134.

²⁸Andreis, J. (1974) *Povijest glazbe. Knjiga 4*. Zagreb: Liber Mladost, str. 177-179.

²⁹Marošević, G. (2001): Tradicijska glazba. U: Vitez, Z., Muraj, A. (ur.) *Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha*. Zagreb: Barbat, d.o.o., str. 409-410.

Starom Gradcu, Starogradačkom Marofu, Dinjevcu, Kladarama, Podravskim Sesvetama i Prugovcu.

3.1.1. Pjevanje

Tradicija pjevanja u podravskoj zavičajnoj kulturi autohtona je po brojnim karakteristikama, a u doticaju je, osobito na rubnim područjima, s Međimurjem, Slavonijom, Bilogorom, ali i sa susjednom Mađarskom. S vremenom je iznjedrila mnoge specifičnosti koje su se tijekom 20. stoljeća ogledale prvenstveno u jednoglasnom pjevanju koje se razvija u širokim melodijskim linijama velikih opsega. Pri tome, ritam melodije teče neusiljeno, uz upotrebu mola, čime se stvara sjetan i tugaljiv ugođaj. Za ovo je područje karakteristično i dvoglasno pjevanje, pri čemu stariju tradiciju obilježavaju dijatonski napjevi manjega opsega, često s promjenljivim intervalima koji, ako su dvoglasni završavaju unisono, dok noviju tradiciju karakterizira stil pjevanja na bas i terčno dvoglasje durskih obilježja.³⁰

S obzirom na to da se na selu pjevalo, kako za vrijeme fizičkog rada zbog održavanja budnosti i tjelesne snage, tako i u slobodno vrijeme zbog druženja, zabave i javnih okupljanja. Pjesma je bila glavno sredstvo izražavanja vlastitih osjećaja radosti, zaljubljenosti, sreće ili pak tuge i žalosti, ali i sredstvo obraćanja drugima, kako bi se prepričali, pohvalili ili šaljivim, a ponekad i lascivnim tekstom kritizirali razni događaji ili ponašanja. Pjesme i napjevi mogu se svrstati u nekoliko skupina: romance s ljubavnom tematikom, balade s tematikom tragične sudbine, patnje, rata i smrti, čestitarski i ophodničarski napjevi te šaljive i lascivne pjesme. Na području današnje Ulice braće Radića u Pitomači, u Kloštru Podravskom na području zvanom Oderjan i na rubnim dijelovima grada Đurđevca (na lokaciji Peski u naselju Stiska), tijekom povijesti je trajno nastanjeno romsko stanovništvo koje je, uz asimilaciju s domaćim stanovništvom, zadržalo romski jezik³¹ pa se u spomenute skupine mogu nadodati i pjesme s tekstovima koje karakterizira mješavina hrvatskoga i romskoga jezika.³²

³⁰Ibid. str. 416.

³¹Usp: Hrvatić, N., Ivančić, S. (2000): Povijesno-socijalna obilježja Roma u Hrvatskoj. *Društvena istraživanja* Vol. 9. No 2-3 (46-47), str. 251-266.; Vojak, D. (2005): Romi u Podravini (1880.-1941.). *Podravina* Vol. 4, No 7, str. 107-124.

³²Prema zapisima iz neobjavljene zbirke zapisa terenskih istraživanja Vesne Bedeković provedenih u razdoblju od 1988. do 2003. godine u Pitomači i okolnim selima (Dinjevac, Turnašica, Otrovanec,

3.1.2. Sviranje

Neizostavni element tradicijske glazbe na selu bili su seoski svirači koji su najčešće bili i glavni seoski zabavljači, a za njihovo je bavljenje glazbom presudna bila nadarenost i ljubav prema glazbi te radost i zadovoljstvo koje im je pružalo sviranje.³³ U davna vremena u podravskim se selima sviralo na primitivnim glazbalima, poput sviranja na listu (kruške, trešnje, bukve, oraha, bagrema, jasena, lipe, kestena, vrbe, jorgovana), sviranja na češalj ovijen tankim papirom (najčešće cigaretpapirom) koji vibrira i stvara zvukove ili sviranja na *mrgudaljin* načinjen od suhoga svinjskog mjehura napetoga na glineni ćup i štapa provučenoga kroz mjehur.

Fotografija 1: Sviranje na list

Izvor: <http://mojtv.hr/emisije/39317/anplagd.aspx>

Starogradački Marof, Kladare, Prugovac, Kloštar Podravski, Budančevica, Podravske Sesvete). Zapisi obuhvaćaju tekstove pjesama i napjeva, tonske snimke pjevačica/pjavača kazivača i opise načina plesanja pojedinih kola i parovnih plesova.

³³Više o samim glazbalima i načinu sviranja vidi više u: Marošević, G. (2001): Tradicijska glazba. U: Vitez, Z., Muraj, A. (ur.) Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha. Zagreb: Barbat, d.o.o.. str. 411.

Fotografija 2 i 3: Improvizirano primitivno glazbalo mrgudalj i način sviranja

Izvor: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/851i> <http://www.podravske-sesvete.eu/mrgudaljin.htm>

Na području Podravine svirale su se *šaltve*, frulice izrađene od mekoga drveta i *dude*, puhačkoga instrumentakoji nalikuje gajdama.³⁴ Početkom 20. stoljeća javljaju se gudački sastavi (*mužikaši*) čiji su sastav činili: jedna do tri *jegede* (violine) i trostruni *bajs* (*bas*).

Fotografija 4: Šaltve

Izvor: <http://glazbala.emz.hr/hr/Predmet/14147>

³⁴<http://www.hrvatskifolklor.net/php/tradicijaskglazbala.php> (23.7.2018.)

Fotografija 5: Dude

Izvor: <http://www.gajde.com/instrumenti/dude-peteroglasne/dudepodravske1/>

Fotografija 6 i 7: Jegeda (violina) i bajs (bas)

Izvor: <http://kksongs.org/instruments/images/violin.jpg> i <http://www.ogs-dugo-selo.skole.hr/upload/ogs-dugo-selo/images/static3/618/Image/kontrabas.jpg>

Gudačkim sastavima se u sjevernijim područjima, što je osobito karakteristično i za pitomački kraj, pridružuje *cimbule* (cimbal), žičano glazbalo trapeznoga oblika.³⁵ Cimbal se, osim udružen s violinom ili nekim većim instrumentalnim sastavom svirao i solistički.

³⁵Miholić, I., (2003): Cimbal u glazbenome životu sjeverne i sjeverozapadne Hrvatske na kraju dvadesetoga stoljeća. Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku. Vol 14, No 2, str. 153-154.

Fotografija 8 i 9: Cimbule (cimbal)

Izvor: http://metkovic-news.com/1705_smotra-cimbal-duro-zvonar-10/

<https://www.szus-blansko.cz/wp-content/uploads/2015/07/cimbal.jpg>

Od žičanih instrumenata koristila se bugarija, instrument s četiri žice koji je služio kao pratnja akordima, a u sastavu je kontrirao basu. S pojavom bugarije čija je namjena bila pratnja akordima, *bajs* (bas u koji se svira gudačkom) je zamijenila berda (tržalački bas) koji zvuk proizvodi trzanjem po žicama i daje osnovnu harmoniju i ritam.

Fotografija 10 i 11: Bugarija i berda

Izvor: privatna zbirka obitelji Bedeković i

<https://www.atlasofpluckedinstruments.com/europe2.htm>

Prema zapisu Vinka Žganca u sastavu je najčešće bilo pet svirača, dvojica su svirali u *jegede* (violina), jedan u *cimbule*, jedan u *kontru*, a jedan u *bajs* (bas)³⁶, a Ivan Ivančan (stariji) u svojim zapisima spominje da je u Grabrovnici, selu nedaleko od Pitomače, mužikaški sastav činilo pet instrumenata: dvije *jegede* (violine), *cimbule* (cimbal), bugarija i bajs (bas)³⁷.

Početakom 20. stoljeća, uoči Prvoga svjetskog rata, u Pitomači se u nekim bogatijim obrtničkim i majstorskim obiteljima kao kućno glazbalo manufakturne izrade svirala citra. S obzirom na njezin tih i nježan zvuk, svirala se isključivo kao solistički instrument u manjim prostorima, najčešće u krugu obitelji i prijatelja u vrijeme raznih obiteljskih okupljanja.

³⁶Žganec, V. (1962): *Hrvatske narodne popijevke iz Koprivnice i okoline*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, str. 226.

³⁷Ivančan, I. (1989): *Narodni plesni običaji Podravine 1*. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske, str. 208.

Fotografija 12: Citra

Izvor: privatna zbirka obitelji Bedeković

Od sredine 20. stoljeća kao istaknuto glazbalo mužikaških sastava, uz *jegeđu* (violinu) ili umjesto nje, javlja se kromatska *harmonika*, a nakon toga mužikaške su sastave gotovo u potpunosti zamijenili tamburaši.³⁸ O tome koliko su se u Pitomači pratili trendovi u narodnoj glazbi, svjedoči i danas nadaleko poznata majstorska radionica za izradu tambura obitelji Kos, čija je tradicija s oca Tome prenešena na sinove Slavka i Željka Kosa koji su položili majstorske ispite za majstore glazbalare. Obitelj Kos tako je Pitomaču učinila poznatom među ljubiteljima tamburaške glazbe u Hrvatskoj i inozemstvu, a majstora Željka Kosa dobitnikom niza nagrada i priznanja, među kojima je odlikovanje predsjednika Republike Hrvatske za doprinos u kulturi Redom hrvatskog pletera.³⁹ Tradiciju tamburaške glazbe u Pitomači nastavljaju baštiniti i tamburaški sastavi Podravske tamburice, Licitari i Svirci moji, a na pitomačkom Festivalu nastupaju svirajući na instrumentima majstora Kosa.

³⁸Marošević, G. (2001): Tradicijska glazba. U: Vitez, Z., Muraj, A. (ur.) *Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha*. Zagreb: Barbat, d.o.o., str. 416.

³⁹http://www.pitomaca.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=1758:glazbalarska-radionica-obitelji-kos&catid=220&Itemid=619 (10. 8. 2016.)

3.1.3. Plesanje

Narodni ples imao je važnu društvenu ulogu, jer svako veće okupljanje pojedine skupine ili zajednice prati i plesno zbivanje tijekom kojega se ljudi povezuju i međusobno pokazuju svoje duhovne i tjelesne sposobnosti. Plesom izražavaju osjećaje koje drugim oblicima komunikacije nije moguće izraziti toliko izravno kao plesom. Različiti načini sudjelovanja u plesu pokazuju društveni položaj i status pojedinca u skupini i zajednici te na taj način odražavaju povijesne, društvene i kulturne osobitosti tradicijskih seoskih zajednica pojedinoga kraja i kulture. U kolu, simboličnom centru društvenoga zbivanja, mogli su ravnopravno plesati svi, pri čemu je kolo predstavljalo svojevrsni ples zajednice koja ljude izjednačuje bez obzira na društveni status i životnu dob, a biti dio kola je za djevojke i mladiće značilo početak zrelosti. Ples također ima i izraženu odgojnu funkciju jer povezuje generacije, ali i različite kulturne skupine, zajednice i narode. Neki od plesova koji su se u prošlosti izvodili imali su određena obredna, odnosno ritualna značenja, povezana s godišnjim običajima vezanim za crkvene blagdane ili pojedina godišnja doba, ali i neke životne, odnosno obiteljske običaje (primjerice svadbu), dok su se neki plesovi plesali isključivo s ciljem zabave. Tijekom godine plesalo se u razdoblju od Božića do Poklada i od Uskrsa do Duhova, na krijesovima, svadbama, proštenjima i seoskim zabavama.

Narodni su se plesovi u Podravini izvodili uz vokalnu pratnju, kao pjevana, odnosno šetana kola, ali i uz vokalno-instrumentalnu ili samo uz instrumentalnu pratnju. Plesalo se u zatvorenom ili otvorenom kolu, u parovima ili u četvorkama. Neke od karakterističnih plesova koji su se plesali u Pitomači i okolnim selima možemo razvrstati na: plesove uz vokalnu pratnju (pjevana i šetana kola), plesove uz vokalno-instrumentalnu pratnju (zatvorena i otvorena kola) i plesove uz instrumentalnu pratnju (polka, drmeš, čardaš). Plesali su se u brojnim prigodama, a najčešće na svadbama, proštenjima i na seoskim zabavama.⁴⁰

⁴⁰Prema zapisima iz neobjavljene zbirke zapisa terenskih istraživanja Vesne Bedeković provedenih u razdoblju od 1988. do 2003. godine u Pitomači i okolnim selima (Dinjevac, Turnašica, Otrovanec, Starogradački Marof, Kladare, Prugovac, Kloštar Podravski, Budančevica, Podravske Sesvete). Zapisi obuhvaćaju tekstove pjesama i napjeva, tonske snimke pjevačica/pjivača kazivača i opise načina plesanja pojedinih kola i parovnih plesova.

Čardaš I

zapis: Marijan Jergović

The image displays a musical score for the piece "Čardaš I". It consists of six staves of music, each starting with a measure number in a box: 1, 7, 13, 19, 25, and 30. The music is written in a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. Chord markings are placed above the staves: "dm" above the first staff, "A7" above the second staff, "dm" above the third staff, "A7" above the fourth staff, "C7" above the fifth staff, "dm" above the sixth staff, "A7" above the seventh staff, and "dm", "C7", and "F" above the eighth staff. The eighth staff also includes first and second endings, marked "1. dm" and "2. dm". The notation includes various note values, rests, and repeat signs.

Slika 1: Preslika notnog zapisa Čardaša

Izvor: Jergović, M. (2004): *Podravske pjesme, polke i čardaši*. Pitomača: Croming

Među polkama koje su se najčešće plesale u Pitomači i okolnim selima ističu se polke *Mikicar (ili Licitar)*, *Coprnjak* i *Cvitkovićeva polka*.

Coprnjak

Polka zapis: Marijan Jergović

1 G C D7 G
7 C D7 G G C D7
12 G G C D7 G
17 C F G7 C
22 F G7 C C
27 F G7 C F G7 C

Slika 5: Preslika notnog zapisa polke Coprnjak

Izvor: Jergović, M. (2004): *Podravske pjesme, polke i čardaši*. Pitomača: Croming

4. MARIJAN JERGOVIĆ

4.1. Školovanje, profesionalna karijera i rad u kulturi

Prisutnost Marijana Jergovića u javnom i društvenom životu podravskoga kraja, a osobito Pitomače, bila je od velikoga značaja. Njegov život obilježile su tri međusobno isprepletene faze, usko povezane s liječničkom, sportskom i, onom koja je najvećoj mjeri obilježila i od djetinjstva pratila njegov život, glazbenom djelatnošću. Isto tako, svojim predanim i nesebičnim djelovanjem istaknuo se kao općepoznata društvena, kulturna i javna osoba, čiji je rad prepoznat i priznat ne samo u Pitomači nego i u čitavom podravskom kraju, ali i šire. Za svoj je rad nagrađen brojnim priznanjima i odlikovanjima koja su mu dodijeljena za života, ali i posthumno.⁴¹

⁴¹Begović, B. (2008.): Život u pjesmi Marijana Jergovića. U: Ernečić, D (ur.) *Podravski zbornik* 34/2008. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 397.

Marijan Jergović rođen je 9. srpnja 1938. godine u Pitomači u trgovačkoj obitelji. Gotovo cijeli svoj život, sve do smrti 7. svibnja 2010. godine, proveo je u rodnom mjestu. Tu je završio osnovnu školu, tada sedmogodišnju. Prvi Jergovićev susret s glazbom potaknuo je njegov djed, Šimun Vedriš, kupivši mu violinu i početnice za učenje violine. Prve note naučio je kod katehete Petra Širokoga. Pokazavši izuzetan talent za jednoga osmogodišnjaka, Jergović je već u osnovnoškolskim danima svirao u školskom glazbenom sastavu u kojem je potvrdio svoju ljubav prema glazbi, ne sluteći da će ona jednoga dana biti njegov najdraži dio radnoga angažmana. Usporedno s glazbom, posebno je mjesto u njegovom djetinjstvu i mladosti zauzimao sport. Već u 12. godini života, s braćom Ivicom i Šimunom počeo je trenirati u Nogometnom klubu Pitomača gdje je ubrzo postao jedan od najtalentiranijih i najuspješnijih nogometaša.⁴²

★★★ U tate Nikole tri sina

Uostalom, njih i nema tako mnogo. Tek tri sina u tate Nikole. U našem čine osobitost i rijetkost. Tri brata, tri nogometaša. Da vam ih predstavim: Marijan, Ivica i Šime Jergović.

Marijan i Ivica imaju svoju nogometnu prošlost, njihova je sadašnjost, njihova će biti i budućnost. Najmlađi Šime ima tek budućnost. Da li će biti bistava kao što je prošlost starije braće, ostaje da sačekamo.

Već sa 15 godina Marijan je obukao dres svog tima Pitomače, sa 16

godina igra za reprezentaciju kotara, a sa 18 godina zastupa boje podsaveza. Danas on posjeduje nogometnu vještinu, potpuni gospodar lopte sa mnoštvom elegantnih i atraktivnih poteza i driblinga. Svojim znanjem odličjavo nogometne igre mane. Dirigeni tima sa odličnim pri-gledom igre nikada ne posustaje. Produhovljava igru lijepim kombinacijama i zamislima.

Mlađi, Ivica sa 14 godina, postaje prvotimac. Svojom mirnom i staloženom igrom, velikim radijusom kretanja, čistim i dugim udarcima, zadivljujućom fair-playom podsjeća na reprezentativnog pomagača zagrebačkog »Dinamca« Sasteka. Ne posjeduje tehniku starijeg brata, ali čvršća fizička konstrukcija sa startom na prvu loptu, okrunili su ga kao najkorisnijeg igrača »Pitomače«. Najbolje partije davao je na mjestu pomagača. Oduševljen kod publike, cijenjen kao borac, kojega resi poštenje, skromnost i iskrenost.

Najmlađi Šime počeo je s nogometom, otišao rukometu (gdje je kao najbolji igrač DTO Pitomače sudjelovao uspješno u podsaveznoj reprezentaciji), slijedio je nedavni povratak nogometu, gdje je već debitirao u prvoj momčadi. On je tek počeo stazom starije braće.

Tri imena, koja će još dugo odjekivati svojom vještinom i fair-playom. Poželimo da to još bude dugo. Požalimo što su vrlo često meta grubih nasrta protivničkih igrača. Čestitajmo na neporočnosti, skromnosti i znanju.

Zapišimo i zapamtimo ta tri imena: MARIJAN, IVICA I ŠIME JERGOVIĆ. Kad dođu u vaše mjesto pri poznat će te ih. Nemojte im čestitati; povrvenjet će od stida.

Fotografija 13 i slika 4: Braća Marijan, Ivica i Šimun kao aktivni igrači Nogometnoga kluba Pitomača

Izvor: privatni album obitelji Jergović

⁴²Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 3-6.

Gimnaziju u Virovitici završio je s odličnim uspjehom 1957. godine, a usporedno s gimnazijom pohađao je i glazbenu školu u Virovitici gdje je osim sviranja violine uspješno svladao harmoniku i glasovir. Tijekom srednjoškolskih dana aktivno je svirao u glazbenom sastavu koji su činili njegovi prijatelji iz razreda. Njegove gimnazijske dane obilježilo je svakodnevno putovanje vlakom od Pitomače do Virovitice zajedno s ostalim gimnazijalcima koji su također putovali i međusobno su se zvali „vlakašima“ a među njima i s Dragom Britvićem, kasnije poznatim hrvatskim pjesnikom i tekstopiscem.⁴³

Fotografija 14 i 15: Pitomački gimnazijalci - vlakaši (stoje slijeva: Ivica i Marijan Jergović, na prozoru desno Zvonko Gregl)

Izvor: privatni album obitelji Jergović

U gimnazijskim danima upoznao je i buduću suprugu Ladislavu Horak, također gimnazijalku i aktivnu rukometašicu, reprezentativku tadašnje reprezentacije Jugoslavije. Nakon završetka Gimnazije Jergović je upisao studij medicine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. U vrijeme studiranja u Zagrebu intenzivno se

⁴³Ibid. str. 7-8.

družio sa studentskim kolegama iz drugih podravskih mjesta koji su studirali u Zagrebu.⁴⁴

*Fotografija 16: Marijan Jergović i kolege studenti za vrijeme studiranja u Zagrebu
1960-ih godina*

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Nakon završetka Medicinskoga fakulteta Jergović je nastavio stažirati u Zagrebu.

Fotografija 17: Marijan Jergović u vrijeme stažiranja

Izvor: privatni album obitelji Jergović

⁴⁴Ibid. str. 6.

Nakon završetka stažiranja 1966. godine vratio se u Pitomaču gdje je sve do 1972. godine radio kao liječnik opće prakse u Zdravstvenoj stanici Pitomača, poslije čega je otišao na specijalizaciju iz interne medicine u Zagreb. Kada je završio specijalizaciju, ponovno se vratio u Pitomaču gdje je nastavio raditi kao specijalist interne medicine i ravnatelj Zdravstvene stanice Pitomača.⁴⁵ Nakon što je prestao aktivno igrati nogomet, s obzirom na to da je po struci bio liječnik, postao je i klupski liječnik Nogometnoga kluba Pitomača.

Fotografija 18 i 19: Marijan Jergović kao liječnik i ravnatelj Zdravstvene stanice Pitomača

Izvor: privatni album obitelji Jergović

U vrijeme njegovoga ravnateljskog mandata u Zdravstvenoj stanici u Pitomači, znatno je unaprijeđena zdravstvena skrb na području općine. Otvorena je nova ordinacija opće medicine i nova stomatološka ordinacija, a uvedena su i dodatna dežurstva medicinskoga osoblja. O profesionalnom ugledu dr. Jergovića kao liječnika - specijaliste interne medicine svjedoči i njegovo članstvo u Hrvatskom liječničkom zboru. Dužnost ravnatelja Zdravstvene stanice Pitomača obavljao je sve do 1992. godine, nakon čega se politički angažirao i obnašao dužnost zamjenika župana Virovitičko-podravskoga županije u razdoblju između 1993. i 2001. godine⁴⁶, sve do odlaska u mirovinu.

⁴⁵Ibid. str. 7.

⁴⁶Horvat, I. (2008): *Naših prvih 15 godina. Crtnice iz prošlosti Virovitičko-podravskoga županije*. Virovitica: Virovitičko-podravskoga županija, str. 28.

Usporedno s napredovanjem u profesionalnoj karijeri liječnika, Jergović je svoje slobodno vrijeme posvećivao glazbi. Tijekom 1970-ih i 1980-ih godina aktivno se uključio u rad Hrvatskoga pjevačkog i glazbenoga društva Sloga kao dirigent muškoga i mješovitoga pjevačkog zbora, a neko vrijeme bio je i predsjednik toga društva koje je bilo glavni nositelj i promicatelj kulturnoga života Pitomače.⁴⁷

Fotografija 20: Marijan Jergović kao dirigent muškoga pjevačkog zbora, Hrvatskoga pjevačkog i glazbenoga društva Sloga

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Godine 1985. u prigodi proslave 300-te obljetnice postanka Pitomače, Jergović je na tekst Mirka Lauša uglazbio pitomačku himnu *Pitomo selo* za koju je aranžman napisao Emil Cosseto, a himna se izvodila na svim kulturnim događanjima koja su se u kontinuiranom nizu odvijala tijekom cijele jubilarne godine.

Sredinom 1980-ih godina, Jergović je intenzivirao kontakt s gimnazijskim kolegom Dragom Britvićem koji je u to vrijeme bio urednik na Radio Zagrebu, a njihovi su se sve češći susreti odvijali ili na Radio Zagrebu u Šubićevoj ili u Pitomači u koju je Britvić počeo sve češće dolaziti. Teme njihovih susreta i razgovora nerijetko su bile vezane za glazbu, pjesme, festivale i pjevače, a nakon jednoga u nizu takvih

⁴⁷Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 8-9.

susreta nastao je i njihov prvi autorski uradak u kojem je Jergović uglazbio Britvićev tekst *Kak je v duši, tak je v kleti*, pjesmu koja je 1989. godine bila izvedena na Festivalu kajkavske popevke u Krapini i koja je ujedno bila prvi Jergovićev skladateljski uradak.⁴⁸

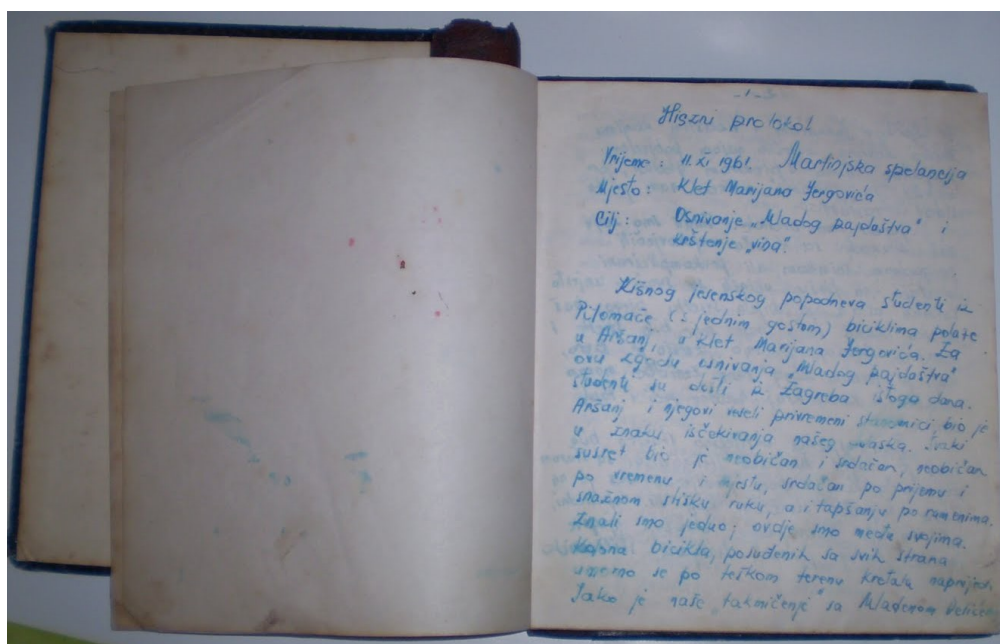
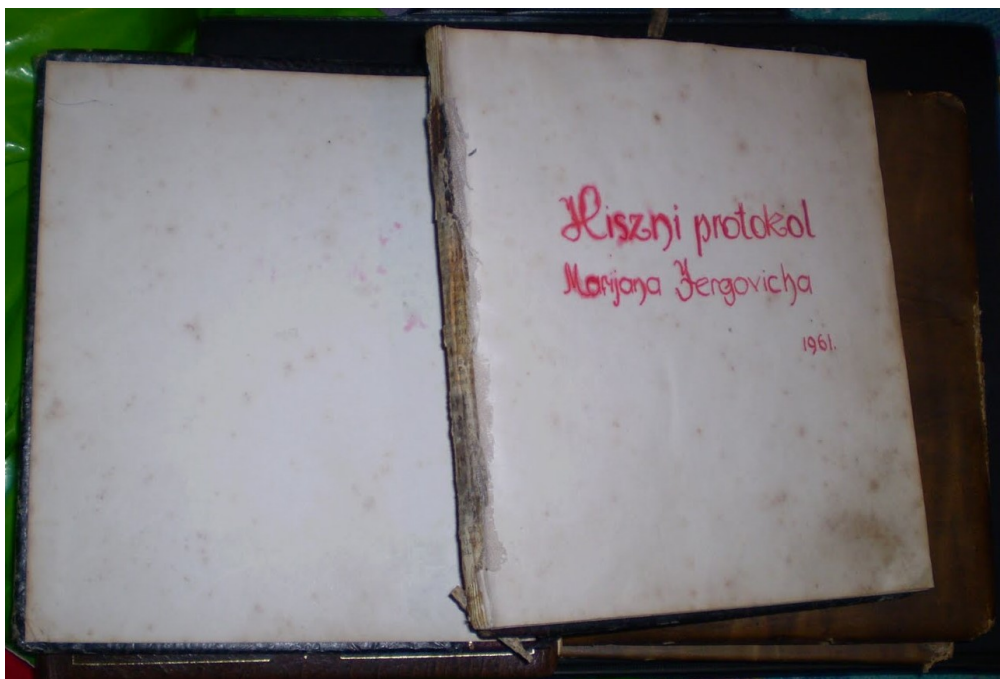

Fotografija 21: Marijan Jergović i Drago Britvić na jednom od zajedničkih susreta

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Jergović, kojeg su svi od milja jednostavno zvali Doktor, u slobodno je vrijeme često svirao i družio se s prijateljima, a između ostaloga i s prijateljima s kojima je studirao i koje je često pozivao na druženja i veselice u svoju klijet. Pitomački kraj poznat je po vinogradima i klijetima, kao i po tradicionalnom običaju obnašanja Martinja, odnosno krštenja vina na blagdan svetoga Martina na kojem se u klijetima okupljaju „pajdašije“ koje na dan svetoga Martina odlaze u klijeti. Sa svojim prijateljima iz studentskih dana Jergović je okupio Martinjsku pajdašiju braće Jergović koja se tradicionalno okupljala na Martinje od 1961. godine u Jergovićevoj klijeti u pitomačkom vinogorju Aršanju, uz neizostavne napitnice i druge pjesme koje su se pjevale u takvim prigodama, o čemu svjedoči *Hiszni protokol* i *Martinjska spelancija* koje je Jergović vlastoručno napisao.

⁴⁸Jergović, M. (2008): Bili smo prijatelji. O Dragi Britviću i njegovim zavičajnim pjesmama. *Zavičaj* 23-24, 2008. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske u Virovitici, str. 40-41.

Fotografija 22 i 23: Hiszni protokol Marijana Jergovića i Martinjska spelancija

Izvor: <http://pajdastvoarsanibreg.blogspot.com/>

Na tradiciji martinjskih pajdašija, koje su poput pajdašije braće Jergović obnašale Martinje u pitomačkom vinogorju, počiva i kulturna priredba *Kletijada* koja se javlja krajem 1980-ih godina u Pitomačina inicijativu Marijana Jergovića i to kao

pučka priredba temeljena na običaju martinjskoga krštenja mošta koje su stari vinogradari od davnina obnašali na dan Svetoga Martina.⁴⁹

Fotografija 23: Plakat prve Kletijade održane 1988. godine u kino sali društvenoga doma u Pitomači

Izvor: <http://pajdastvoarsanibreg.blogspot.com/>

Kletijada je iz godine u godinu sve više postajala tradicionalna pučka priredba na kojoj su se u početku izvodile uglavnom tradicionalne i već ispjevane skladbe, a s godinama su kletijade „sazrijevale“ i počele donositi nove skladbe. Glazbeni amaterizam u Pitomači vrlo brzo su počeli pratiti lokalni mediji, ali i nacionalna radijska kuća Hrvatski radio. Tako je u Pitomači u nekoliko navrata organizirano snimanje tada popularne emisije Hrvatskoga radija *Tamburaško sijelo*, koja je u to vrijeme bila rado slušana u nacionalnim okvirima. Jergović je redovito sudjelovao u radioemisijama promovirajući podravsku glazbu, a šire je slušateljstvo tijekom emitiranja radioemisija prepoznalo melodioznost i ljepotu podravske pjesme.⁵⁰

⁴⁹Stilinović, R. (2003): *Pismo Pitomačanima Tam*. Pitomača: Croming

⁵⁰Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 10

Poznanstvo s urednicima Narodne redakcije Hrvatskoga radija Krešom Filipčićem, Željkom Kovačićem i Vladimirom Felkerom u vrijeme snimanja radioemisija *Tamburaško sijelo* Jergoviću je dalo poticaj da s Karlom Crnčićem i Rajkom Stilinovićem pokrene glazbeni festival.⁵¹ Prvo izdanje glazbenoga festivala pod nazivom *Podravino moja mila* održano je u lipnju 1993. godine. Na festivalu su između ostalih izvedene i dvije pjesme za koje je tekst napisao Drago Britvić koji je svojim bogatim iskustvom, savjetima i mentorstvom pomagao u realizaciji mnogih kasnijih izdanja festivala. Već sljedeće godine festival je održan pod nazivom Glazbeni festival Pjesme Podravine i podravlja na prijedlog Drage Britvića, a tako osmišljen naziv festivala više se nije mijenjao.⁵² Od 1993. do 2018. godine u kontinuitetu je održano 26 festivalskih izdanja. Festival je s godinama rastao i postajao sve respektabilniji u nacionalnim okvirima. Iz suradnje s Hrvatskim radijem ubrzo je proizašla i suradnja s Hrvatskom televizijom, a redovito se izravno prenosio na programima Hrvatske televizije. Na pitomačkom Festivalu, dugi je niz godina nastupao Tamburaški orkestar Hrvatske radiotelevizije pod dirigentskim vodstvom maestra Siniše Leopolda i uz dugogodišnje voditeljstvo televizijskih voditelja Branka Uvodića i Rosande Kokanović te programsko-tehničku ekipu Hrvatske radiotelevizije.⁵³

⁵¹Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 10-11.

⁵²Jergović, M., (2008) Zavičaj. Časopis Ogranak matice hrvatske u Virovitici. *Bili smo prijatelji - O Dragi Britviću i njegovim zavičajnim pjesmama*. Virovitica: Ogranak matice hrvatske, str. 41.

⁵³Stilinović, R., (2012) Pjesma moje Podravine. Spomenar uz dvadeseti rođendan. Pitomača: AD ARMA d.o.o., str. 5.

Fotografija 24: Marijan Jergović s programsko-tehničkom ekipom Hrvatske radiotelevizije (slijeva: Željko Kovačić, Marijan Jergović, Vasilj Sikorski, Krešo Filipčić, Vladimir Felker)

Izvor: privatni album obitelji Jergović

4.2. Glazbeno stvaralaštvo

Kao glavni inicijator i osnivač pitomačkoga Festivala Jergović je bio njegov umjetnički ravnatelj sve do 2009. godine, ali i autor brojnih skladbi koje su izvođene na Festivalu. Opus skladbi koje je Jergović skladao premašuje brojku od 370⁵⁴, a obuhvaća pjesme o domovini, himne i svečane pjesme, pjesme o zavičaju i Dravi, pjesme o violini, tamburi i cimbalu, napitničarske i nazdravičarske pjesme, pajdaške pjesme, svatovske pjesme, ljubavne pjesme, pjesme o majci, duhovne pjesme, dječje pjesme i instrumentalne skladbe. Preko 250 Jergovićevih skladbi studijski je snimljeno na različitim nosačima zvuka. Osim skladanja, bavio se i melografskim radom, a okušao se i kao glazbeni producent i aranžer te je uredio dvije pjesmarice, dvije glazbene zbirke i deset nosača zvuka.⁵⁵

⁵⁴Podaci o autorskim uradcima Marijana Jergovića dostupni su u *online* bazi podataka HDS ZAMP <http://www.zamp.hr/baza-autora/autor/pregled/133002894> (25.7.2018.)

⁵⁵Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 13-29.

Tekstopisci pjesama koje je Jergović uglazbio bili su poznati hrvatski pjesnici (Drago Britvić, Zvonimir Majdak, Božica Jelušić i Maja Đerek Lovreković), tekstopisci iz čitave Hrvatske (Terezija Buba Bognar, Zorica Klinžić, Mira Marija Andrun, Katarina Fuček, Đurđa Habel, Irena Herenčić, Đuro Kumer, Pere Picukarić i Nedo Zuban), ali i domaći pitomački tekstopisci (Rajko Stilinović, Mirko Lauš, Željko Kožarić i Branko Mihovil Rakijašić).⁵⁶

Jergovićeve pjesme aranžirali su poznati hrvatski akademski glazbenici, skladatelji, dirigenti i glazbeni pedagozi (Emil Cosseto, Stjepan Mihaljinec, Silvije Glojnarić, Nikica Kalogjera, Stipica Kalogjera, Siniša Leopold), aranžeri i glazbeni producenti (Aleksandar Homoky, Željko Nikolin, Toni Eterović, Vladimir Smiljanić, Pere Picukarić, Zoran Jakunić, Stjepan Rudinski, Marijo Zbiljski, Viktor Čelant, Davor Jendrašić, Denis Špegelj, Roman Gross, Vladimir Felker i Branko Meglajec), ali i domaći pitomački aranžeri mlađega naraštaja, u početku pod Jergovićevim mentorstvom, a poslije samostalno (Marinko Barčan, Danijel Krmić i Tomislav Tišljar). Također, bitno je istaknuti da Jergović i sam potpisuje neke od aranžmana pjesama.⁵⁷

Među izvođačima Jergovićevih pjesama ističu se poznati hrvatski pjevači i umjetnici (Vice Vukov, Anja Šovagović Despot, Zlatko Vitez, Adam Končić, Đuka Čaić, Mirko Bačić, Krunoslav Kićo Slabinac, Maja Blagdan, Boris Ćiro Gašparac, Stjepan Jeršek, Barbara Othman, Marta Nikolin, Vlatka Kopic Tena, Marija Pavković i Gordana Ivanjek), glazbeni sastavi (Gazde, Zlatni dukati/Najbolji hrvatski tamburaši, Lampaši, Trenk, Bekrije, Purgeri, Marinijanci) i ansambli (Ladarice i Bonaca), ali i nadareni domaći pitomački pjevači (Ana Majstor, Maja Zeko, Kristina Domović, Daria Kopričanec, Vinka Bedeković, Mihael i Stjepan Lach, Franjo i Darko Barić, Edo Berec, Krešimir Kovačević i Željko Sesvečan) i glazbeni sastavi (Podravske tamburice, Licitari/Less band, Podravski mužikaši i Sinovi Podravine).⁵⁸

⁵⁶Ibid. str. 14.

⁵⁷Ibid. str. 15.

⁵⁸Ibid. str. 15-16.

Fotografija 25: Marijan Jergović za svojim pianinom

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Značajan dio Jergovićeve glazbene djelatnosti, osim skladateljskoga i aranžerskoga stvaralaštva, obilježio je i njegov melografski rad, koji predstavlja izuzetno vrijedan doprinos očuvanju tradicije podravskoga glazbenog izričaja. Njegovi zapisi podravske narodne glazbe, osobito polki i čardaša, sačuvali su vrijedan dio podravske, a osobito pitomačke glazbene tradicije od zaborava. Upravo na temelju zapisanih narodnih popijevki i plesova pitomačkoga kraja nastaje većina Jergovićevih skladbi kojima se afirmirao kao autor prepoznatljivoga i jedinstvenoga identiteta. S namjerom njegovanja tradicionalne narodne glazbe i glazbe skladane u tom duhu, na ostavštini Blaža Lengera, kao i na sviranju na tradicionalnim podravske instrumentima, Jergović od sredine 1990-ih godina mentorira rad malih glazbenih sastava među kojima se ističu Podravske tamburice, Podravski mužikaši i Licitari.⁵⁹

⁵⁹Ibid. str. 28-29.

Fotografija 26: Marijan Jergović nakon nastupa sa sastavom Podravske tamburice

Izvor: privatni album obitelji Jergović

4.3. Glazbena škola dr. Marijana Jergovića u Pitomači

U želji da motivira djecu i potakne mlade na bavljenje glazbom, Jergović je počeo skladati pjesme za djecu koje su bile izvođene na različitim hrvatskim dječjim festivalima⁶⁰, a njegova dugogodišnja životna želja bila je osnivanje glazbene škole u Pitomači. Zbog toga je 2006. godine na Svečanoj sjednici Općinskoga vijeća Općine Pitomača pokrenuo inicijativu za osnivanje glazbene škole u Pitomači, a budućim polaznicima glazbene škole poklonio je pianino, gitaru i violinu te tom prigodom naglasio:

„...Poklonio sam djeci Pitomače ova tri instrumenta jer mi je velika želja da konačno realiziramo ideju staru desetak godina i da u Pitomači osnujemo glazbenu školu. Nadam se da će ovo biti poticaj općinskoj vlasti da ubrza realizaciju, ali dobar poticaj i ostalim mogućim donatorima (...) Ja i druga djeca prije 60 godina učili smo svirati kod katehete Petra Širokog puhače instrumente, violinu i klavir, a danas u Pitomači više nema ni privatnih instrukcija. Djeci moramo podariti glazbenu kulturu, pogotovo u

⁶⁰Ibid. str. 32-35.

vrijeme kada nam ponovno dolazi glazbeni šund s istoka. Glazbene škole svakako mogu utjecati na kasniji ukus slušatelja...⁶¹

Jergovićeva se želja uz potporu Općine Pitomača i Virovitičko-podravске županije ostvarila 15. listopada 2007. godine kada je osnovna glazbena škola u Pitomači započela s radom kao područni odjel Glazbene škole Jan Vlašimsky iz Virovitice. Od 2010. godine, nakon Jergovićeve smrti, Glazbena škola u Pitomači dobiva ime dr. Marijana Jergovića. Polaznici glazbene škole, pokraj učenja solfeggia, uče svirati glasovir, gitaru, tambure, harmoniku, trubu i flautu, a u okviru škole održavaju se i glazbene igraonice koje na godišnjoj razini posjećuje oko šezdesetero djece predškolskoga uzrasta, a učenici Glazbene škole dr. Marijana Jergovića danas aktivno sudjeluju u društvenom i kulturnom životu Pitomače.⁶²

Fotografija 27: Natpisna ploča na Glazbenoj školi dr. Marijana Jergovića u Pitomači

Izvor: fotografirala Vinka Bedeković

⁶¹Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije, str. 46.

⁶²<http://www.icv.hr/2018/05/pet-pitanja-pet-odgovora-damir-mihaljevic-ravnatelj-glazbene-skole-jan-vlasimsky-virovitica-glazbena-skola-proslavila-132-rodendan/> (5.9.2018.)

5. ZAVIČAJNA TRADICIJA U STVARALAŠTVU MARIJANA JERGOVIĆA

5.1. Cilj i metode istraživanja

Istraživanje je imalo za cilj istražiti život, stvaralaštvo i ostavštinu Marijana Jergovića, kao i utemeljenost njegovoga glazbenog stvaralaštva na podravskoj glazbenoj tradiciji i utjecaj njegovoga glazbenog stvaralaštva na identitet i kulturni etos Pitomače i Podravine. U skladu s postavljenim ciljem, definirana su osnovna istraživačka pitanja:

1. Ispitati na koji je način Jergović utjecao na kulturni život Pitomače.
2. Utvrditi u kojoj je mjeri Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na podravskoj tradicijskoj glazbi.
3. Istražiti kako je Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo utjecalo na identitet i kulturni etos Pitomače i Podravine.
4. Utvrditi što se u današnje vrijeme smatra Jergovićevom najvrjednijom ostavštinom.

Za potrebe ovoga rada, u istraživanju je korišteno biografsko istraživanje kao jedan od specifičnih tipova kvalitativnih istraživanja⁶³ koji karakterizira prikupljanje podataka o određenoj osobi na temelju pisanih dokumenata, fotografija, intervjua ili opažanja osoba u različitim situacijama. Osnovna svrha prikupljanja podataka pritom je usmjerena na stvaranje usmene povijesti (*oral history*) kroz stvaranje i očuvanje zvučnih zapisa dobivenih intervjuom, kako bi se stvorila potpunija i točnija slika prošlosti, a posredstvom svjedočanstva intervjuiranih osoba sačuvala životna povijest osobe čiji se život istražuje.⁶⁴ Metoda usmene povijesti kao osnovna istraživačka metoda omogućila je dublji i detaljniji uvid u pojedina razdoblja Jergovićevoga života i stvaralaštva, kao i dublje razumijevanje utemeljenosti njegovoga glazbenog stvaralaštva na zavičajnoj tradiciji. Osim prikupljanja opširne dokumentacije (dokumenti, novinski članci, tonski i video zapisi, arhivirani tekstovi i

⁶³Mejovšek, M. (2008.): Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap, str. 160. prema Creswell (1998.): *Qualitative inquiry and research design*. Thousand Oaks: Sage.

⁶⁴Baylor University Institute for Oral History: Introduction to Oral History. Waco, TX., str. 2. <http://digitalcollections.baylor.edu/cdm/ref/collection/buioh/id/5361>.

notni zapisi, fotografije), tijekom istraživanja proveden je polustrukturirani dubinski intervju s članovima uže Jergovićeve obitelji (supruga Ladislava Jergović), s prijateljima i suradnicima s kojima je za života usko surađivao (Karlo Crnčić, Rajko Stilinović, Siniša Leopold, Željko Kovačić, Marinko Barčan) i s odabranim glazbenicima koji su Jergovićeve skladbe interpretirali nakon njegove smrti (Ksenija Erker).

5.2. Iskazi ispitanika

Tijekom intervjua ispitanicima su postavljena strukturirana pitanja: kada su prvi puta upoznali Marijana Jergovića i kakav je bio kao suradnik; u kojoj je mjeri njegovo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine; što je njegovo glazbeno stvaralaštvo značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine i što smatraju njegovom najvrjednijom ostavštinom danas. Ta su pitanja poslužila za dobivanje osnovnih informacija, a kako bi se dobio što dublji i detaljniji uvid u različite faze njegovoga rada i stvaralaštva, svakom od ispitanika postavljena su dodatna pitanja u skladu sa specifičnom ulogom koju je svaki od ispitanika imao u Jergovićevom životu. Također, postavljena su i dodatna podpitanja koja su se logički nametnula tijekom razgovora, a za cilj su imala dobiti što detaljnije informacije.

5.2.1. Ladislava Jergović

Ladislava Jergović (rođ. Horak) je supruga Marijana Jergovića, umirovljena nastavnica engleskoga jezika, u mladosti vrhunska sportašica, talentirana rukometašica i u svoje vrijeme najmlađa reprezentativka tadašnje jugoslavenske rukometne reprezentacije.

Fotografija 28: Marijan i Ladislava Jergović

Izvor: privatni album obitelji Jergović

1. Kada ste upoznali Marijana Jergovića?

Marijan i ja upoznali smo se za vrijeme gimnazijskih dana. Tada je aktivno djelovalo sportsko društvo Mladost čiji je glavni pokretač bio prof. Vilim Tičić. Tada su se organizirala razna sportska prvenstva i natjecanja, a jednom tjedno održavao bi se sastanak našeg sportskog društva. Prof. Tičić je za rukometnu povjerenicu društva izabrao mene, a za nogometnog povjerenika Marijana. To je bio naš prvi susret. U početku smo se samo gledali na školskim hodnicima i nije bilo naznake da će između nas dvoje biti nešto ozbiljnije. Također, družili smo se i za vrijeme školskih zabava koje smo sami organizirali u Gimnaziji. Marijan je na njima često svirao sa svojim školskim kolegama. Druženja su bila organizirana u učionici glazbene umjetnosti u virovitičkoj Gimnaziji, a trajala bi od 16 do 22 sata uvečer. Mladići bi obično okolo šetali i svirali instrumente poput harmonike, klarineta, saksofona i gitare, a djevojke bi sjedile i slušale. S obzirom da je Marijan svakodnevno putovao vlakom na relaciji Pitomača - Virovitica i pohađao istovremeno dvije škole (Gimnaziju i glazbenu školu) morao je čekati vlak koji bi obično polazio oko 19 sati. Vrijeme koje bi proveo čekajući vlak često bi provodili zajedno. Obično bi sjedili na našoj klupici koja se nalazila u neposrednoj blizini Dvorca Pejačević. Naše zajedničko srednjoškolsko druženje trajalo je oko 2-3 godine. U to sam vrijeme već postizala izvanredne rukometne rezultate i postala najmlađom rukometnom reprezentativkom u tadašnjoj državi pa smo se zbog moje rukometne karijere i svjetskog rukometnog prvenstva u Beogradu

na neko vrijeme razdvojili, sve do studentskih dana u Zagrebu. Ja sam po majčinoj želji upisala ekonomiju, a Marijan stomatologiju. Već u drugom semestru iste akademske godine prebacila sam se na pedagošku akademiju, a Marijan na medicinu. Studentske izlaske obično bi provodili na današnjem Trgu Bana Jelačića. Moja majka s vremenom je također jako zavoljela Marijana, a nakon što je Marijan diplomirao na Medicinskom fakultetu, vjenčali smo se.

Fotografija 29: Ladislava i Marijan Jergović

Izvor: privatni album obitelji Jergović

2. Kakav je Marijan bio kao suprug?

Zajednički život smo jako dobro posložili. Kada je naša kćer bila mala, obično bi nas odvezao na more, bio s nama nekoliko dana pa se vratio u Pitomaču. Tek kada je bio potpuno sam, mogao se koncentrirano posvetiti glazbenom stvaralaštvu, a kada bi se vratila s mora, obavezno bi me posjeo u fotelju i odsvirao sve što je u međuvremenu skladao. Uvijek bi me ispitivao kako mi se sviđa pojedina melodija. Meni su se uvijek nekako najviše sviđale pjesme sa šlagerkim štihom. Tajna našeg dugogodišnjeg braka bila je uzajamno poštivanje. Primjerice, kao novopečeni supružnici imali smo dogovor, kada bi Marijan odlazio u vinograd sa svojim društvom, ja bi petkom uvečer sjela na vlak, otputovala svojoj majci u Zagreb i vratila se u nedjelju. Marijan bi me

uvijek čekao na željezničkoj stanici i to bez glasa koji je izgubio pjevajući s društvom u vinogradu.

Fotografija 30: Ladislava i Marijan Jergović s kćeri Sanjom

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Svoje slobodno vrijeme Marijan je često provodio svirajući za pianinom. Naš stan svakodnevno je ispunjavala glazba, bilo to ujutro u 7 sati ili kasno navečer. Najproduktivniji je bio kad je bio sam. Ispred sebe bi stavio prazni notni zapis te bi pjevušio, probirao prstima po klavirskim tipkama i zapisivao sve dok nebi nastala skladna cjelina. Također, s obzirom da smo živjeli u istoj zgradi u kojoj se nalazi Zdravstvena stanica u kojoj je dugi niz godina radio kao liječnik, za vrijeme pauze uvijek bi došao u stan, sjeo za pianino i svirao. Čak je i neposredno prije (nekih 30-ak minuta) nego što je umro - svirao. Postoji i jedna zanimljiva činjenica a ta je da je Marijana na zapisivanje vlastitih skladbi zapravo potaknula njegova punica, odnosno moja majka Mira Horak, koja je u to vrijeme radila na Radioteleviziji kao voditeljica koncertnog studija Istra, danas poznatijeg kao Zagrebačko kazalište mladih, gdje je često bila u doticaju s raznim glazbenicima. Nakon nekog vremena moja ga je majka

uspjela nagovoriti da počne zapisivati svoje skladbe. Zanimljivo je da je u to vrijeme već imao 40 godina, a njegova prva glazba koju je zapisao bila je napitničarska pjesma na tekst Drage Britvića pod naslovom *Kak je v duši, tak je v kleti*.

2. Koja je Vama najdraža pjesma koju je Marijan skladao, je li možda koju pjesmu posvetio Vama?

Na tekst Zorice Klinžić Marijan je 2006. godine skladao glazbu za pjesmu „Čuvar uspomena“ koju je posvetio meni.

Čuvar uspomena
Licitari

glazba: Marijan Jergović
stihovi: Zorica Klinžić

Umjereno

mp
1. Sa-nja - o sam da si tu kraj me-ne ----- , da nam i - sta zo-ra nježnost
da - je ----- , da smo je - dno , a ne us - po - me - ne ----- ,
jer u me - ni lju - bav plam - ti , tra - je . tra - je .
mf
Sa-nja - o sam da si tu kraj me-ne ----- , da smo je - dno, da smo ži - vot ,
rije - ka ----- , ma - kar ti ne ču - vaš u - spo - me - ne -----
---- , ja te lju - bim , sr - ce još te če - ka ----- .

Slika 5: Preslika notnog zapisa pjesme Čuvar uspomena

Izvor: Jergović, M. (2008): *Izabrane skladbe*. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske Virovitica

2. Kako je Marijan Jergović utjecao na kulturni život Pitomače?

Marijan je 1970-ih i 1980-ih godina bio aktivni član Hrvatskog pjevačkoga i glazbenoga društva Sloga, dirigent muškoga i mješovitoga pjevačkog zbora, a jedno vrijeme bio i predsjednik društva. Kroz rad u društvu inicirao je mnoge kulturne događaje i na taj je način utjecao na kreiranje kulturnog života Pitomače. Uvijek je govorio da pitomačkoj publici treba prirediti najmanje jedan kulturni događaj mjesečno. Isto tako, komunicirao je s raznim ljudima (umjetnicima, glazbenicima, književnicima) koji pripadaju širem kulturnom miljeu, primjerice: Milkom Kelemenom, Ivom Robićem, Zdenkom Vučković, Zvonimirom Majdakom, Branislavom Glumcem, Dragom Britvićem, Sinišom Leopoldom...

Fotografija 31, 32 i 33: Marijan Jergović u društvu Milka Kelemena, Zvonimira Majdaka i Branislava Glumca

Izvor: privatni album obitelji Jergović

Za svoj je rad u kulturi također dobio brojna priznanja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

PRIZNANJA

Priznanja Dr. Marijana Jergovića	
Hrvatski lječnički zbor	24. veljače 2007. godine, začasno članstvo Zagreb i začasni član 2006. (medalja)
Virovitica	Zlatni grb za sveukupni stvaralački rad u javnom i kulturnom životu županije, 03. rujna 2004. medalja
Općina Pitomača	Nagrada za životno djelo post-humno 14. lipanj 2011. Najbolja glazba Pitomače 2003. Marijan J. Medalja
Sl. BROD M.J.	Narodni hit godine 3. mjesto Brod Fest 2003.
Općina Pitomača	Velika nagrada festivala 2005. godine Povelja s likom Petra Preradovića - Za izniman doprinos njegovanju i očuvanju kulturne baštine i izričaja Podravskog kraja te promidžbu općine Pitomača - 2012.
Općina Pitomača	priznanje - 13. lipanja 2003. povodom 10 godina osnivanja Pitomače
Zagreb	Spomenica domovinske zahvalnosti RH, 27. svibanj 1999.
Zagreb	Odlikovanje reda Hrvatskog pletera, 26. svibanj 1998.
Đurđevac	Prizanje Kukuriček - 18. travnja 2004 Zahvalnica za glazbu himne "Naprijed lavice"
Krapina	Zahvalnica za sudjelovanje na Zagorskom glazbenom festivalu, listopad 2004.
Virovitica	Zahvalnica za izniman doprinos u radu i djelovanju HPD "Rodoljub", 19. studenog 2005.
Pitomača	Zahvalnica za pomoć u realizaciji 1. etno susreta folkloru i pjesama nacionalnih manjina 09. listopada 2005.
Zagreb	Odlikovanje reda Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, 28. svibnja 2006.

Slika 6: Preslika popisa priznanja Marijana Jergovića

Izvor: privatni arhiv obitelji Jergović

4. Što je, po vašem mišljenju, glazbeno stvaralaštvo Marijana Jergovića značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima?

Njegove skladbe su se izvodile na raznim drugim festivalima, primjerice: Festival kajkavske popevke u Krapini i tamburaškim festivalima u Požegi i Slavonskom Brodu, a da je Pitomaču i podravsku glazbu promovirao i u nacionalnim okvirima potvrđuje današnja prepoznatljivost Pitomače i Podravine.

5. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na glazbeno stvaralaštvo Marijana Jergovića, što je po vašem mišljenju njegova najvrjednija ostavština?

Najvrjednija ostavština nakon Marijanove smrti bila bi glazbena škola u Pitomači čije je osnivanje sam inicirao i koja danas nosi njegovo ime. Tu je naravno i glazbeni festival Pjesme Podravine i podravlja, ali i sve njegove pjesme koje ostaju za buduće generacije.

Fotografija 34: Unuci Ladislave i Marijana Jergovića, Dijana i Dorijan, na otvorenju osnovne glazbene škole koja nosi ime dr. Marijana Jergovića u Pitomači 2010. godine

Izvor: privatni album obitelji Jergović

5.2.2. Karlo Crnčić

Karlo Crnčić je umirovljeni ekonomist, školski kolega i prijatelj Marijana Jergovića iz gimnazijskih dana, uz njega jedan od osnivača i utemeljitelja glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja, a u nekoliko mandata i predsjednik Hrvatskoga pjevačkog i glazbenoga društva Sloga iz Pitomače.

Fotografija 35: Karlo Crnčić

Izvor: <http://www.vpz.hr/2015/03/04/hrvatsko-pjevacko-glazbeno-drustvo-sloga-iz-pitomace-slavi-90-godina/>

1. Kada ste prvi puta upoznali Marijana Jergovića?

Marijan Jergović i ja smo bili lancmani (zemljaci iz istoga kraja, op.a.). Obojica smo rođeni iste 1938. godine, dio djetinjstva proveli smo u Pitomači, a zajedno smo pohađali i Gimnaziju u Virovitici. Nakon srednje škole životni put nas je obojicu odveo na različite strane, ali smo se nakon mog povratka iz Zagreba u Pitomaču ponovno našli i nastavili se susretati kao pajdaši u klijetima, a 1990-ih godina intenzivnije smo se angažirali u podupiranju kreiranju kulturnog života Pitomače. Za mene bi Marijan uvijek govorio da sam bio najstroži i najiskreniji kritičar njegovih pjesama i uvijek je cijenio moje mišljenje. Jednom zgodom upitao sam Marijana: „Ako Split ima festival, ako Zagreb ima festival, ako Požega ima festival, zašto i mi u Pitomači ne bismo, u jednom malom mjestu, napravili festival?“. U prvi mah bi odgovorio kako je to nemoguće, međutim, s vremenom se ideja o osnivanju festivala ipak ostvarila.

2. Kakav je dr. Jergović bio kao suradnik?

Marijan je bio veliki džentelmen, pajdaš, prijatelj, čovjek koji je svakog uvažavao u njegovom mišljenju, makar se u nekim slučajevima s mišljenjima drugih i nije slagao.

Bio je veliki autoritet, znao se postaviti, ali je znao i odstupiti. Nas dvojica smo se i onda kada bi vodili najžešće rasprave na kraju uvijek usuglasili i nikada nije bilo prijepora koji nisu bili riješivi. Marijanove su skladbe bile vrlo kvalitetne. Spomenut ću jednu anegdotu. Jednom prilikom je jedan vrsni poznavatelj podravske glazbe, Siniša Doronjga, rekao Jergoviću: „Ili ti više nemoj skladati ili mi ne bumo skladali. Ti skladaj svih 27 kompozicija za festival jer pored tebe nas tu ne treba“. Time je htio reći da je Marijan skladao izvandrednu glazbu, imao je osjećaj za melodičnost i ritam, a svaki tekst koji je uglazbio, bio je napravljen do perfekcije.

Fotografija 36: Drago Britvić, Marijan Jergović, Siniša Doronjga i Siniša Leopold

Izvor: <http://pitomaca-nekaidanas.blogspot.com/2012/01/drago-britvic.html>

Marijan je bio velika „ljudina“, veliki znalac u svojoj osnovnoj struci (medicini) i veliki, veliki znalac u glazbi. Iako nije imao dlake na jeziku, s Marijanom se dalo razgovarati o bilo čemu, jednom riječju onaj tko je surađivao s njime bio je sretan čovjek. Kao njegov prijatelj, pajdaš i lancman na Marijanovom posljednjem ispraćaju držao sam zadnju riječ i to mi je bio jedan od težih trenutaka u životu.

3. Vi ste uz Marijana Jergovića bili jedan od osnivača i utemeljitelja glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja. Na koji ste način bili uključeni u Festival?

U Festival sam bio uključen od prvog dana. Tijekom njegovih početaka imao sam jednu od najodgovornijih dužnosti, a s obzirom da sam po struci ekonomista bio sam tajnik Festivala. Naime, u to je vrijeme trebalo stvarati sve iz početka. Tada su uvjeti za plaćanje izvođača, pjevača, skladatelja i aranžera bili puno drugačiji nego danas što je između ostaloga zahtijevalo i određena znanja u području financija. Nakon nekog vremena taj posao je aktivno preuzela gđa. Zlata Kovačević, a ja sam preuzeo posao glasnogovornika Festivala i osnovao press službu. Dugi niz godina taj posao obavljao sam komunicirajući s čitavim nizom novinara i medijskih kuća. Također, brinuo sam o izvođačima i ispunjavanju svih njihovih zahtjeva, što uvijek nije bilo jednostavno jer bilo ih je zaista svakakvih. Kao vrhunac svog festivalskog djelovanja istaknuo bih jednog od meni najdražih i najzahvalnijih gostiju Festivala, Ivu Robića. On je veliki džentelmen. Po odlasku s Festivala je rekao: „Tak me nisu dočekali nigdje, tak me nigdje nisu tretirali kak me vi tretirate. Zato vam velika hvala.

Fotografija 37: Ivo Robić na pozornici pitomačkoga festivala Pjesme Podravine i podravlja 1997. godine (izveo je Jergovićevu skladbu Življenje)

Izvor: privatni album obitelji Jergović

O tome koliko je Ivo Robić doživio pitomački Festival i Pitomaču kao sredinu u kojoj se njeguje zavičajna glazba svjedoči i činjenica da je na izložbi posvećenoj njegovu životu, pod nazivom *Mister Morgen - Ivo Robić*, koja je održana u lipnju 2007. godine u Muzeju grada Zagreba jedan odjeljak posvećen Robićevom gostovanju na pitomačkom Festivalu, a nosi naziv *Podravski Nashville*. Uz fotografije s pitomačkog Festivala stajao je tekst: „...Pitomača je spremno prihvatila ideju uglednoga mještanina i liječnika dr. Marijana Jergovića o osnivanju festivala te pružila okrilje pjesmama inspiriranima folklorom krajeva uz Dravu ... Kao svojevrсни podravski, hrvatski Nashville dala je desetke pjesama koje su ostale trajno prisutne u radijskim, televizijskim i koncertnim programima zavičajne glazbe ... Ivo Robić nastupio je na festivalu 1997. godine s vlastitom skladbom *Življenje na stihove Milana Krmpotića*. Kako ovaj festival nema ni nagrade ni pobjednike, zahvalni domaćini učinili su ovaj put iznimku i uručili veteranu svih naših festivala posebnu nagradu *Umjetnik - umjetniku*“.⁶⁵

Fotografija 38: Ladislava Jergović na izložbi Mister Morgen - Ivo Robić održanoj u Muzeju grada Zagreba 2007. godine ispred odjeljka posvećenoga nastupu Ive Robića na pitomačkom Festivalu

Izvor: privatni album obitelji Jergović

⁶⁵<http://www.mgz.hr/hr/izlozbe/mister-morgen---ivo-robic,144.html> (1.8.2018.)

Fotografija 39: Odjeljak izložbe *Mister Morgen - Ivo Robić* pod nazivom *Podravski Nashville*

Izvor: privatni album obitelji Jergović

4. Je li, po vašem mišljenju, Jergovićeva glazba postigla razinu autohtonosti tradicijske glazbe Podravine?

Zasigurno da je dosegla razinu autohtonosti koju posjeduje tradicijska glazba Podravine. Osobno, kada čujem neku Marijanovu pjesmu koja se izvodi na nekom drugom festivalu, a ne u Pitomači, primjerice u Požegi, ona se razlikuje od drugih pjesama po tome što ima taj podravski štih.

5. Što je, po vašem mišljenju, Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i identitet u nacionalnim okvirima?

Festival Pjesme Podravine i podravlja bilo je djelo Marijana Jergovića kojim je dao ogroman obol prepoznatljivosti Pitomače u široj javnosti. Promovirao je Pitomaču, iako to nikada sam nije puno isticao. Bio je sinonim kulturnog izričaja Pitomače i Podravine na nacionalnoj razini, ali i u svijetu. U svojoj skromnosti nikada nije rekao „ja sam“, nego je uvijek isticao „mi smo“. Ostavio je veliku zadužbinu Pitomači i kulturi Pitomače, Pitomači je dao „duh“.

Fotografija 40: Karlo Crnčić i Marijan Jergović

Izvor: arhiv festivala Pjesme Podravine i podravlja

6. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo, što je po vašem mišljenju njegova najvrijednija ostavština?

Marijanova najvrijednija ostavština su sve njegove zapisane i objavljene skladbe. Čak sam ga i sam poticao i ohrabrivao da svoje pjesme zapisuje i objavljuje. Vjerojatno je ne samo na moj već i na poticaj Drage Britvića, Marijan uredio dvije pjesmarice, dvije glazbene zbirke i 10 nosača zvuka.

5.2.3. Rajko Stilinović

Rajko Stilinović po struci je arhitekt, od 1986. godine bavi se pisanjem stihova. Od 1993. godine djeluje kao direktor glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja, a od 2003. godine direktor je međunarodnoga Dječjeg glazbenog festivala Kukuriček u Đurđevcu. Objavio je dvije zbirke pjesama (*Gdi zvara kaj* i *Čez trnje rož*

dišećih), esej (*Pismo pitomačanima Tam*) i tri monografije (*Pitomača, moj kruh, moje vino, moja pjesma, Pjesma moje Podravine - Spomenar uz dvadeseti rođendan, 75 godina nogometa u Pitomači*) te dvije pjesmarice u suradnji s Marijanom Jergovićem. Autor je ukupno 290 uglazbljenih stihova. Volonterski obnaša dužnost ravnatelja Centra za kulturu Drago Britvić u Pitomači, a dobitnik je i diskografske nagrade Porin u kategoriji folklorne skladbe.⁶⁶

Fotografija 41: Rajko Stilinović

Izvor: <https://virovitica.info/spomenek-britvica-pitomaci/>

1. Kada ste prvi puta upoznali Marijana Jergovića?

Marijana Jergovića sam prvi puta upoznao kao njegov pacijent, dakle kroz liječničku struku, a sjećam ga se i kao klupskog liječnika Nogometnog kluba Pitomača. Poznanstvo s Jergovićem vezano uz glazbu datira iz 1971. godine kada sam počeo studirati. Te godine sam bio primljen u mlado pajdaštvo Arshanyi breg koje se, poput ostalih pajdaštva tradicionalno okupljalo u klijeti svake godine na Martinje.

⁶⁶<http://www.hds.hr/clan/stilinovic-rajko/> (1.8.2018.)

2. Kako ste se uključili u aktivnosti osnivanja glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja?

Preteča Festivala bile su kletijade koje su se održavale svake godine u dane Martinja. Kada se rodila ideja o prerastanju kletijada u glazbeni festival, a to je bilo 1993. godine, na Jergovićev poziv uključio sam se u organizaciju prijenosa emisije Radio Zagreba Tamburaško sijelo iz Pitomače pod nazivom Podravino moja mila, a zatim sljedeće godine i prvoga festivala Pjesme Podravine i podravlja, za koji sam pisao tekstove nekih pjesama koje je Jergović za prvo izdanje festivala uglazbio.

3. Kakav je dr. Jergović bio kao suradnik?

Jergović je bio izuzetno vijedan i plodonosan autor. Sjećam se da smo se predvečer znali naći na kavi, dao bi mu stihove, a Jergović bi me već iste večeri, obično oko 22 sata, nazvao da dođem poslušati uglazbljeni tekst. Jergović je bio karizmatična osoba, omiljen kao sportaš, kao klupski liječnik i kao ravnatelj Doma zdravlja Pitomača, svaki posao koji je radio, radio je do perfekcije, a svaku vrstu improvizacije je izbjegavao ili, ako je baš bilo potrebno, svodio ju na najmanju moguću mjeru.

4. Je li, po vašem mišljenju, i u kojoj mjeri Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine?

Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo u značajnoj je mjeri bilo temeljeno na podravskoj tradicijskoj glazbi, između ostaloga zbog toga što on nije bio samo skladatelj, nego je i sakupljao i bilježio podravske tradicijske pjesme i instrumentalne skladbe, a ono što je skladao često je temeljio na tim motivima i točno se mogu prepoznati pjesme s izraženim podravskim melosom koje je skladao za pitomački Festival. Kao primjer bih naveo pjesmu O, kakav je plesač moj stic Ferdo bio, uglazbljenu na motivu podravskoga čardaša, za koju je tekst napisao Zvonimir Majdak, a glazbu i aranžman Marijan Jergović.

O, kakav je plesač moj stric Ferdo bio

Podravski mužikaši

Čardaš

glazba: M. Jergović
stihovi: Z. Majdak

O, kakav je ple-sač moj stric Fer- do bi - o . Ple - s'o bi i
O, kakav je ple-sač moj stric Fer- do bi - o , svak' ga je za

6 sva - koj sna - ši na - mi - gi - vo . Na svad - ba - ma na - šu
go - sta ra - do vi - dit hti - o . Go - di - ne i bo - lest

11 tro - boj - ni - cu vi - o , pla - ć'o tam - bu - ra - še , lju - bi - o i
od cu - ra je kri - o , sta - roj šo - ci još bi kradom na - mi

16 pi - o . Ko - ji je to ple - sač moj stric Fer - do bi - o ,
gi - v'o . Ko - ji je to ple - sač moj stric Fer - do bi - o ,

21 val - cer, pol - ku , čar - daš , sve je ple - sat hti - o . U čiz - ma - ma
val - cer, pol - ku , čar - daš , sve je ple - sat hti - o .

26 naj - fi - ni - je ko - že ----- moj stric Fer - do do njeg pet je

31 sna sa ----- , o - - do - ljet mu ni - je - dna ne

36 mo - že , daj - te svir - ci bit će al - do - ma - ša -----

41 Le - te zra - kom dje - voj - ke i sna - še ----- , o - vaj čar - daš

46 svi - ma je po vo - lji ----- , pi - - taj sna - še ,

51 pi - taj tam - bu - ra - še dal' do Fer - de i - ma ple - sač bo - lji -----

56 ----- . Pi - taj sna - še , pi - taj tam - bu - ra - še ,

61 dal' do Fer - de i - ma ple - sač bo - lji ----- .

Slika 7: Preslika notnoga zapisa pjesme O, kakav je plesač moj stic Ferdo bio

Izvor: Jergović, M. (2008): Izabrane skladbe. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske

Virovitica

Sjećam se i kako bi mi objašnjavao način na koji sklada. Dakle, kada sklada pjesmu čiji tekst govori, primjerice o plesanju svatovske polke, kako bi postigao taj tipični podravski melos vizualizira podravsku ženu čija se široka faldana (plisirana) suknja tresu i njiše u ritmu polke. Upravo takvim pristupom Jergović je uspio postići razinu autohtonosti. Kao primjer ću spomenuti još jednu Jergovićevu pjesmu Podravska svatovska polka koja se danas svira na različitim obiteljskim okupljanjima, a ljudi pritom u većini slučajeva misle da je to narodna pjesma, ne znajući da se zapravo radi o autorskoj pjesmi koju je skladao Jergović.

Podravsko-svatovska polka

Podravske tamburice

glazba: Marijan Jergović
stihovi: Rajko Stilinović

Polka (M=100)

1. Ku - ha - ri - ce ski - daj ke - ce - lju , pu - sti
ju - hu sva - tov - sku , i za - ple - ši s gaz - dom
na sto - lu o - vu pol - ku po - drav -
sku. *f* Ku - ma , ku - ma , ku - mi - ce , do - đi
ma - lo kraj me - ne , do - daj ku - mu li - tru ,
dvije , pa nek se sad na - pi - je .

Slika 8: Preslika notnoga zapisa pjesme Podravska svatovska polka

Izvor: Jergović, M. (2008): *Izabrane skladbe*. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske Virovitica

5. Što je, po vašem mišljenju, Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima?

Neke Jergovićeve pjesme poput Dok je Drava sanjala, koja se izvodi kao najavna i odjavna špica pitomačkog glazbenog festivala ili neke njegove himne, poput himne koju je skladao za nogometaše ili Hrvatski lovački savez, „utetovirane“ su u neke kulturne događaje i predstavljaju njihov identitet do te razine da ga je nemoguće više izbrisati. Isto tako, pjesme poput Vrnul se bum makar v lesu s vremenom su postale svojevrsne podravske himne koje se redovito emitiraju u različitim emisijama Hrvatske radiotelevizije te time predstavljaju kulturni identitet Pitomače i na nacionalnoj razini.

6. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo, što je po vašem mišljenju njegova najvrjednija ostavština?

Njegova najvrjednija ostavština je pitomački festival i oko 1200 skladbi koje su na njemu izvedene, ali ne samo sve te skladbe, nego i glazbeni sastavi koji su osnovani na Jergovićev poticaj. Tu su i svi oni koje je motivirao na skladanje, kao i svi oni koje je motivirao na pisanje tekstova, a među njima i mene. Također, izuzetno vrijedna Jergovićevo ostavština su svi oni mladi ljudi koje je još kao djecu, na način kao što to rade istinski glazbeni pedagozi, motivirao na bavljenje glazbom, bilo da se radilo o učenju sviranja, pjevanju, skladanju ili pisanju tekstova.

5.2.4. Siniša Leopold

Siniša Leopold je dirigent, glazbeni pedagog, skladatelj i publicist. Završio je Glazbenu pedagogiju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Dugogodišnji je šef-dirigent Tamburaškog orkestra HRT-a. Autor je i glazbeni urednik mnogih radijskih i TV emisija, velikoga broja skladbi i aranžmana, filmske i scenske glazbe, autor knjige Tambura u Hrvata i suautor prvog udžbenika za tambure. Bio je dugogodišnji

suradnik Marijana Jergovića, a nakon Jergovićeve smrti ostao je stalni suradnik pitomačkoga glazbenog festivala Pjesme Podravine i podravlja sve do danas.⁶⁷

Fotografija 42: Marijan Jergović i Siniša Leopold

Izvor: privatni album obitelji Jergović

1. Kada ste prvi puta upoznali Marijana Jergovića?

Prva dodirna točka s Marijanom Jergovićem bila je pomalo neobična. Naime, dugi niz godina surađivao sam s Dragom Britvićem (Britvić je radio u uredništvu Hrvatskog radija, a Leopold na Hrvatskoj televiziji kao dirigent tamburaškog orkestra op.a.). Jednom zgodom Britvić me u prolazu upitao jesam li kojim slučajem čuo za Marijana Jergovića iz Pitomače, na što sam odgovorio negativno a Britvić mi je odvratio da će mi se javiti Marijan Jergović kako bi mi predložio suradnju vezanu za glazbeni festival u Pitomači. U to sam se vrijeme aktivno bavio proučavanjem i izvođenjem tradicijske glazbe i u Britvićevim sam očima predstavljao savršenu poveznicu za pripomoć u realizaciji Festivala. Ubrzo je uslijedio naš prvi susret u klijeti, u pitomačkom vinogorju Aršanj. Tijekom tog susreta Jergović mi je ukratko objasnio svoju viziju, a ubrzo nakon toga krenuli smo u realizaciju koja je trajala sve do Jergovićeve smrti. Jergović, Britvić i ja smo se često sastajali i u Britvićevom uredu na Hrvatskom radiju u Šubićevoj i razgovarali o razvoju i održavanju kontinuiteta kvalitete Festivala. Iz

⁶⁷<http://www.hds.hr/clan/leopold-sinisa/> (1.8.2018.)

jednog od tih razgovora, na prijedlog Drage Britvića nastalo je i ime pitomačkoga glazbenog festivala Pjesme Podravine i podravlja.

Fotografija 43: Maestro Siniša Leopold s Tamburaškim orkestrom HRT-a na festivalskoj pozornici

Izvor: <http://www.icv.hr/2018/06/odrzana-i-druga-vecer-26-glazbenog-festivala-pjesme-podravine-i-podravlja-pitomaca-2018/>

2. Vi ste s Tamburaškim orkestrom HRT-a nastupali na svim dosadašnjim izdanjima pitomačkoga Festivala. Kakav je Marijan Jergović bio kao suradnik?

Isprva mi je činjenica da je Marijan Jergović po struci bio liječnik bila neobična, ali me s druge strane ipak ugodno iznenadila spoznaja da jedan liječnik ima tako veliki afinitet prema glazbi. To mi zapravo čak i nije bilo čudno zbog toga što u svijetu glazbe postoje mnogi liječnici skloni glazbi, primjerice, Stipica i Nikica Kalogjera. Jačina senzibiliteta dr. Jergovića prema glazbi bila je doista začuđujuća.

3. Možete li pobliže opisati na koji način je tekla Vaša suradnja prilikom glazbenoga stvaranja?

Tijekom naših susreta smo puno razgovarali o izvođačima njegovih pjesama, ne samo na pitomačkom nego i na ostalim festivalima, primjerice na Festivalu kajkavskih popevki u Krapini. Ponekad je Jergović znao doći s gotovim prijedlogom o tome tko bi po njegovom sudu bio idealan za izvedbu njegove pjesme, a ponekad smo znali razgovarati i o tome kako bi za neke pjesme bilo dobro angažirati i neka poznatija pjevačka imena u svrhu promoviranja Festivala u nacionalnim okvirima. Taj bi zadatak gotovo uvijek pripao meni. Primjer jedne takve pjesme za koju smo tražili poznato ime iz svijeta glazbe bila je Naj domaja spi, za čiju je izvedbu angažiran Vice Vukov.

4. Postoji li neka osobina Marijana Jergovića koju možete posebno istaknuti?

Marijan Jergović bio veliki perfekcionista. Sjećam se da smo svaku njegovu skladbu za koju sam pisao aranžman, zajedno preslušavali i provjeravali sve do zadnjeg detalja. Pamtim ga i po tome da je volio svirati klavir, a posebno su ga zanimala harmonizacije melodija. Bio je zaljubljenik u glazbu i vrlo pažljiv prema svojim uradcima i pjesmama.

5. Je li, po Vašem mišljenju, i u kojoj mjeri doktorovo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine?

Jergović je inzistirao da aranžiram gotovo sve njegove pjesme. Posebnu pozornost pridavao je stihovima, a njegove su skladbe karakterističnog glazbenog melosa. S godinama je izgradio svoju glazbenu melodijsku i harmonijsku priču i karakteristično zvukovlje koje simbolizira zvuk violina uz tamburu, cimbal i hramonika.

6. Što je, po vašem mišljenju, glazbeno stvaralaštvo Marijana Jergovića značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima?

Glazba je očito bila njegov život i njegov san jer je u sebi gajio želju da napravi neku značajnu stvar za svoju relativno malu sredinu kakva je Pitomača. On je svoj san dosanjao i ostvario. Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo u svakom je slučaju bilo, ali i nakon njegova života ostalo važan dio kulturnog identiteta Pitomače, ali i Podravine u nacionalnim okvirima.

7. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo, što je po vašem mišljenju njegova najvrjednija ostavština?

Najvrjednija ostavština Marijana Jergovića je njegova glazba i skladbe koje karakterizira specifična glazbena melodijska i harmonijska priča i karakteristično zvukovlje violine, tambure, cimbala i harmonike. Osim skladbi tu je i pitomački Festival kojega je on osmislio i postavio na noge kao regionalni, a prije svega zavičajni festival koji ima puno posebnosti jer govori o zavičaju, o ljudima koji tamo žive i njihovim običajima. Poput ostalih regionalnih festivala, primjerice Festivala kajkavskih popevki u Krapini i festivala Melodije Istre i Kvarnera, pitomački festival je zavičajni festival koji djeluje na tragovima tradicije.

5.2.5. Željko Kovačić

Željko Kovačić je producent, novinar, voditelj i urednik u redakciji Narodne glazbe Hrvatskoga radija. Jedan je od začetnika tamburaškoga pokreta, a svojim dugogodišnjim terenskim radom istražio je, snimio i priredio stotine snimaka narodnih pjesama koje se čuvaju u fundusu fonoteke Hrvatskoga radija. S Vladimirom Felkerom radio je na emisiji Tamburaško sijelo u okviru koje je bio organiziran prvi pitomački festival Podravino moja mila. Dugogodišnji je suradnik i prijatelj glazbenoga Festivala u Pitomači.⁶⁸

⁶⁸<https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/k/kovacic-zeljko/> (4.9.2018.)

Fotografija 44: Željko Kovačić i Rajko Stilinović u izravnom prijenosu na Prvom programu Hrvatskoga radija 2017. godine
Izvor: arhiv festivala Pjesme Podravine i podravlja

1. Kada ste upoznali Marijana Jergovića?

Početak 1988. godine kao suradnik Emisije za selo i poljoprivredu i programa Hrvatskog radija (tada Radio Zagreba) s urednikom emisije Ivicom Fodorom odlučili smo emisiju emitirati „uživo“ s terena. Tako smo dogovorili jednu emisiju iz Podravine. Odabrali smo Đurđevac iz prostorija poljoprivredne zadruge. Kako sam ja tada kao glazbeni urednik redakcije Narodne glazbe i suradnik u emisiji bio zadužen za priloge iz tradicijskog života kraja iz kojega emitiramo, otišao sam na „pregled terena“. Kako tada u Đurđevcu nije bilo manjih sastava koji bi mogli „uživo“ odsvirati nekoliko tradicijskih pjesama iz toga dijela Podravine predložili su mi da odem u Pitomaču gdje tamo radi dobar tamburaški-narodni sastav Podravske tamburice. Sjednem na vlak i put Pitomače. Već silaskom s vlaka i u prvim susretima s ljudima Pitomačanima, osvojili su me svojim srdačnim dočekom. Već na probi u knjižnici, gdje su radili i probali članovi Podravske tamburice, upznao sam njihova voditelja i svirača na harmonici dr. Marijana Jergovića. Vidim ja da čovjek zna puno o glazbi. Odabrali smo nekoliko narodnih pjesama i probali pjesme i svirku. Bili su jako dobri i imali onaj dobar meni tako potreban podravski štih. Emisija za selo i poljoprivredu emitirala se onda nedjeljom od 7 do 10:30, no te nedjelje smo emitirali i istovjetnu

emisiju za Slovenski radio od 12 do 13 sati. Tako da je urednik slovenskog radija zamolio da Podravske tamburice ostanu i u njihovoj emisiji. Oba urednika bili su više nego zadovoljni nastupom doktorovog sastava. Ponajviše profesionalnim pristupom iako vjerujem da im nije bilo lako. Bila je za njih to nova i neobična zadaća, jer nije lako pjevati i svirati tako rano ujutro i biti koncentriran preko pet sati koliko su trajale obje emisije. I to „uživo“, bez popravka. Tu sam upoznao doktora kao glazbenika, organizatora i glazbenog pedagoga. Poslije tog susreta ta dobra suradnja nastavila se sve i dalje do njenoga preranoga odlaska.

2. Kakav je dr. Jergović bio kao suradnik?

Kasnije smo se susretali u Krapini na Festivalu kajkavskih popevki gdje je Doktor sudjelovao kao skladatelj pjesama izvođenih na Festivalu. Nekako u to vrijeme dogovorili smo jednu cjelovečernju emisiju za Prvi program Hrvatskog radija, naravno „uživo“ u Pitomači. Kako je bio odličan glazbeni pedagog i mentor mnogim sastavima i pjevačima, zamolio sam ga da za potrebu te emisije pomogne u odabiru izvođača i pjesama koji bi predstavili taj dio Podravine. Emisija Tamburaško sijelo Prvog programa Hrvatskog Radija realizirana je u Kino dvorani u Pitomači pred prepunom dvoranom. Uz domaće glazbene snage nastupio je Tamburaški orkestar HRT-a pod ravnanjem Siniše Leopolda, a urednici i voditelji smo bili Vladimir Felker i ja. Taj projekt je prošao izvrsno tako da smo, da tako kažem, posijali sjeme današnjem festivalu Pjesme Podravine i podravlja koji smo ostvarili već sljedeće godine. Ideja se dopala svima tako da se i bard naše popularne pjesme, Drago Britvić, savjetima uključio u vrlo zahtjevan i glazbeni i organizatorski poduhvat s našim organizatorskim iskustvom i ljubavlju prema pjesmi dr. Jergovića, tehničkom potporom Hrvatskog radija Zagreb, entuzijazmom i podrškom cijele Pitomače i toga dijela Podravine. Festival je oživio i danas prednjači pred sličnima u Hrvatskoj. Doktor je kao suradnik bio vrlo pedantan, ali je svake sekunde iz njega izlazila ljubav prema glazbi, glazbi tradicije kraja u kojem je odrastao. Bio je vrlo dobar poznavatelj i bio je najpredajniiji i najodaniji čuvar podravske tradicije.

Fotografija 45: Željko Kovačić i Branko Uvodić kao dio stručnog žirija Festivala tijekom ocjenjivanja pristiglih radova 2016. godine

Izvor: <http://www.pitomi.hr/vijesti/strucni-ziri-festivala-ocjenjivao-pristigle-radove-skladbe-za-pitomacu-2016-vrlo-zanimljive/166>

3. Je li, po vašem mišljenju, i u kojoj mjeri Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine?

Kad kažem da je bio odani čuvar tradicije mogu kazati i da je u svome glazbenom radu pazio da se u svakoj melodiji „čuže“, „namiriši“, prepozna zvuk stare Podravine i time je svakako nastavljao tradiciju predhodnika koji su afirmirali podravsku pjesmu, a u njegovim se zapisima tradicijskih napjeva i plesova, skladbama npr. za cimbuļe i mužíkaše „vidi se“. Koliko je osjećao i slušao i ljubio tu tradiciju... Prisjetimo se koliko je to tradicijsko podravsko u skladbama Vatrogaska zabava, Tri ljubavi moje, Svatovska polka, a da ne kažem u baladičnim Dok je Drava sanjala, Zlao zlatu, Moj angelek i dr. Ako je Blaž Lenger bio nadareni naturščik, dr. Marijan Jergović je učeni glazbenik koji stvara staru Podravinu (podravsku glazbu).

4. Što je, po vašem mišljenju, Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima?

Upravo zbog toga i takvoga Doktora, njegov rad je neprocijenjiv za kulturu i identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima. Prije svega afirmirao je stogodišnju kulturnu tradiciju koju je Pitomača gajila kroz rad Hrvatskog sokola, Knjižnice i čitaonice, Hrvatskog pjevačkog i glazbenog društva Sloga (u kojem je i naš Doktor bio zborovođa 1966.-1967.), kroz tamburaški sastav s početka 20. stoljeća, prvom ženskom tamburaškom zboru davne 1917. godine, Limene glazbe DVD-a, diletantskim grupama, na poslijetku prisjetimo se kino kluba Slavica poznatog i u Svijetu. I svemu tomu mogu priložiti 350 Doktorovih skladbi ponajviše popijevki, tamburaških pjesama, dječjih, zabavnih, ali i duhovnih, svečanih i himničkih. Za sve to možemo zahvaliti Marijanu Jergoviću, našem Doktoru.

Fotografija 46: Marinko Barčan, Željko Kovačić, Rajko Stilinović i Branko Uvodić na predavljanju programa povodom 25 godina Festivala

Izvor: <http://www.icv.hr/2017/05/25-godina-festivala-pitomaci-predstavljen-program-ovogodisnjeg-festivala-pjesme-podravine-podravlja/>

5. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo, što je po vašem mišljenju njegova najvrjednija ostavština?

U ostavštinu nam je ostavio festival Pjesme Podravine i podravlja poput svetišta podravske pjesme kako bi sljedeće generacije nadarenih Podravaca i Pitomačana mogli nastaviti Doktorov zavjet čuvara i nastavljača tradicije podravske pjesme.

5.2.6. Marinko Barčan

Marinko Barčan je diplomirani agronom, od 1999. godine zaposlen u Općini Pitomača na poslovima iz djelokruga društvenih djelatnosti. Od 2010. godine djeluje kao umjetnički ravnatelj glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja. Svirao je u malim glazbenim sastavima Podravski mužikaši i Svirci moji, a aranžirao je čak 62 skladbe izvedene na različim festivalima tamburaške glazbe.⁶⁹

Fotografija 47: Marinko Barčan

Izvor: <https://i.ytimg.com/vi/F3u8OCDSDrq/maxresdefault.jpg>

⁶⁹<http://www.zamp.hr/baza-autora/autor/pregled/153830015> (1.8.2018.)

1. Kada ste prvi puta upoznali Marijana Jergovića?

Moj prvi susret s Marijanom Jergovićem desio se 1995. godine na jednom nastupu Kulturno umjetničkog društva Pitomačanka kada sam svirao kao član tamburaškog sastava Društva. Jergović je tada tražio mlade sastave koji bi pod njegovim mentorstvom mogli vježbati i izvoditi njegovu glazbu na pitomačkom Festivalu.

2. Kakav je dr. Jergović bio kao mentor?

Kao mentor je bio vrlo dosljedan i imao je svoje principe od kojih je teško odstupao. Svim mladim glazbenicima koje je mentorirao puno je pomogao.

3. Jergović je bio umjetnički ravnatelj Festivala sve do njegove smrti, a danas ste umjetnički ravnatelj Festivala Vi. Kako ste tu funkciju naslijedili od Jergovića?

Od 1999. godine zaposlen sam u Općini Pitomača, a između ostalog u opisu posla mog radnog mjesta bilo je vođenje administracije i operativnih poslova za Festival. Tako sam svih tih godina, sve do Jergovićeve smrti, zapravo bio njegov bliski suradnik i njegova desna ruka.

Fotografija 48: Direktor festivala Rajko Stilinović i umjetnički ravnatelj Marinko Barčan na predstavljanju Festivala

Izvor: arhiv festivala Pjesme Podravine i podravlja

4. Je li, po vašem mišljenju, i u kojoj mjeri Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine?

Jergović se često oslanjao i inspirirao glazbom Blaža Lengera. S obzirom da je nakon smrti Blaža Lengera nastala jedna praznina u stvaranju podravskih pjesama inspiriranih zavičajem, Jergović je imao potrebu nastaviti stvarati nove pjesme koje imaju poveznicu s tradicijom Podravine.

5. Kako danas s vremenskim odmakom gledate na doktorovo stvaralaštvo, što je po vašem mišljenju njegova najvrjednija ostavština?

Najvrjednija Jergovićeva ostavština su svi njegovi objedinjeni i objavljeni notni zapisi koji su danas dostupni široj javnosti na korištenje i prenošenje mladim generacijama.

5.2.7. Ksenija Erker

Ksenija Erker je hrvatska glazbenica, pjevačica i nastavnica glazbe. Glazbenu karijeru počela je u 1970-im godinama, a poznata je po osebujnom glasu, pjesmama poput *Proljeće bez tebe*, *Nikad više*, *To nije kraj*, *Povedi me* i posebno *Ti si moja inspiracija*. Izdala je osam albuma i dva retrospektivna CD-a. Dobitnica je nagrade Porin za CD *Božić u obitelji*.⁷⁰

1. S obzirom na to da osobno niste poznavali Marijana Jergovića za njegova života nego ste njegove pjesme interpretirali nakon njegove smrti, možete li поближе opisati kako je došlo do toga da ste pjevali njegove pjesme?

Moj prvi doticaj s pitomačkim krajem i Podravinom usko je povezan s dječjim festivalom Kukuriček u Đurđevcu (nedaleko od Pitomače), kada sam uz svog tadašnjeg supruga Hrvoja Hegedušića i Arsena Dedića bila članica ocjenjivačkog suda tog festivala. S obzirom da je Jergović između ostaloga uglazbljivao i dječje

⁷⁰<http://pitomacafestival.hr/pod-povecalom-ksenija-erker/> (1.8.2018.)

pjesme, preko ovog sam se Festivala prvi puta susrela s njegovim imenom, a kasnije i cjelokupnim glazbenim stvaralaštvom. Iako ga osobno nisam uspjela upoznati, s njim se imala priliku susresti kroz emociju njegove glazbe. Prvi takav susret dogodio se 2003. godine na 3. Memorijalu Čuvar uspomena posvećenom dr. Marijanu Jergoviću.⁷¹

Fotografija 49: Ksenija Erker na 3. Memorijalu Čuvar uspomena dr. Marijana Jergovića

Izvor: <http://www.vpz.hr/2013/03/26/odrzan-3-memorijal-dr-marijana-jergovica/>

Za tu su prigodu Jergovićve pjesme bile ponuđene, kako profesionalnim pjevačima, tako i amaterima te glazbenim sastavima. Među interpretatorima po prvi puta sam se našla i ja. Bilo mi je ponuđeno nekoliko različitih Jergovićevih pjesama, a sama sam mogla odabrati jednu koja najviše odgovara mom stilu i koju bi rado otpjevala. Odabrala sam pjesmu Moj anđelek zbog toga što sam se odmah u prvi mah pronašla u njejoj emociji. Osim toga, kod Marijana Jergovića me iznenadio spoj medicine i glazbe. Sjećam se da sam kao studentica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kroz povijest glazbe učila kako su neki veliki skladatelji po struci bili liječnici.

⁷¹Nakon smrti Marijana Jergovića 2010. godine u Pitomači se redovno svake godine održava Memorijal Čuvar uspomena na kojem se izvode isključivo njegove pjesme.

2. Kao akademski obrazovana glazbenica, što biste u Jergovićevoj glazbi prepoznali nešto što se posebno ističe?

Pripremajući pjesmu Moj anđelek prepoznala sam iskrenost i toplinu koju u cjelini čine stihovi i glazba. Bez obzira što je tekst pjesme namijenjen muškom interpretatoru, osjetila sam potrebu i nagnuće da iz ženske perspektive dam osobni pečat.

3. Je li, po vašem mišljenju, i u kojoj mjeri Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo bilo temeljeno na tradicijskoj glazbi Podravine?

Marijan Jergović nikada nije podilazio bilo kakvim utjecajima koji bi naštetili autohtonosti njegove glazbe. Mišljenja sam da nije stvarao za široke mase, već je svojim doprinosom glazbi dao poseban pečat i svome kraju to ostavio u trajno nasljeđe. Kroz njegovu se glazbu prepoznaje da on beskrajno osjeća, voli i ljubi, i da je mu duša puna ljudi, običaja i Pitomače. Njegova je glazba bez bilo kakve iznimke postala dio etnosa i da je toliko srasla s pitomačkim krajem da je dosegla sam vrh autohtonosti, bez obzira što je u pitanju umjetnička autorska glazba. Iz perspektive izvođača njegovih pjesama primijetila sam kako publika njegove pjesme prima na način da im se odmah lice omekša i ozari. Kao nekadašnjoj članici žirija festivala Pjesme Podravine i podravlja od velike mi je važnosti bilo da pjesme koje se žiriranjem izabiru za izvođenje na festivalu moraju biti prvenstveno odraz pitomačkoga kraja.

Fotografija 50: Ksenija Erker na pozornici glazbenog festivala Pjesme Podravine i podravlja u Pitomači 2012. godine (izvodi pjesmu V naručju vnučec)

Izvor: <http://pitomacafestival.hr/pod-povecalom-ksenija-erker/>

4. Pokraj uspješne pjevačke karijere, kao nastavnica glazbe bili ste u prigodi raditi s djecom. Kako s glazbeno-pedagoške perspektive danas gledate na važnost promoviranja Jergovićeve glazbe kao skaldatelja zavičajnih pjesama među djecom i mladima?

Učitelji glazbe u bilo kojem segmentu svoje struke imaju poseban zadatak kada je u pitanju poučavanje zavičajne glazbe, iz toga bi u već postojeće nastavne programe trebali biti uvršteni zavičajni pjesnici i skladatelji. Time se kod učenika izgrađuje identitet pripadnosti svome kraju, razvija zavičajnost i pozitivno domoljublje.

5. Što je, po vašem mišljenju, Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo značilo za kulturni identitet Pitomače i Podravine, a i šire u nacionalnim okvirima?

Marijan Jergović je iza sebe ostavio bogat glazbeni opus. Na svom prvom koncertu u Pitomači, na 3. Memorijalu dr. Marijana Jergovića, sam shvatila i konačno prepoznala veličinu i važnost njegovoga glazbenog opusa. Potvrda njegove dobrohotnosti i ljubavi prema svome kraju i podravskom zavičaju bila je tolika da je tijekom cijelog svog života bio aktivno angažiran na promicanju kulture svog rodnog zavičaja. Također, sva ona toplina i energija koju je Jergović unio u svoje pjesme, „taj komad svoje duše“, prezentira se i dan danas. Uvijek se divim ljudima koji s takvom strašću rade za svoj kraj.

6. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj rada bio je istražiti život, stvaralaštvo i ostavštinu Marijana Jergovića, utemeljenost njegovoga glazbenog stvaralaštva na podravskoj glazbenoj tradiciji te utjecaj njegovoga glazbenog stvaralaštva na identitet i kulturni etos Pitomače i Podravine. U skladu s postavljenim ciljem definirana su osnovna istraživačka pitanja koja su se odnosila na utjecaj Marijana Jergovića na kulturni život Pitomače, utemeljenost njegovoga glazbenog stvaralaštva na podravskoj tradicijskoj glazbi, utjecaj njegovoga glazbenog stvaralaštva na identitet i kulturni etos Pitomače i Podravine te značaj i vrijednost njegove ostavštine u današnje vrijeme.

Prema iskazima njegovih najbližih suradnika i prijatelja, Marijan Jergović je iza sebe ostavio bogat glazbeni opus, a potvrda njegove dobrohotnosti i ljubavi prema podravskom zavičaju je toplina i energija koju je unio u svoje pjesme. Iako je njegova prisutnost u javnom i društvenom životu Pitomače i podravskoga kraja bila mnogostrana, Jergović je svom zavičaju podario najviše i najljepše što je mogao - glazbenu umjetnost. Spoznavši radost glazbe, još kao dijete je svoj životni put upravo tim smjerom nastavio tijekom čitavoga života.

Osim skladateljskoga stvaralaštva, dirigentskoga i glazbeno-pedagoškoga rada te angažmana u društvenom i kulturnom životu zavičaja, značajan dio Jergovićeve glazbene djelatnosti obilježio je i njegov melografski rad koji predstavlja izuzetno vrijedan doprinos očuvanju tradicije podravskoga glazbenog izričaja. Njegovi zapisi podravske narodne glazbe i melodija karakterističnih narodnih plesova, osobito polki i čardaša, sačuvali su od zaborava vrijedan dio podravske, a nadasve pitomačke glazbene tradicije. Upravo na motivima zapisanih narodnih popijevki i plesova pitomačkoga kraja, nastala je većina Jergovićevih skladbi kojima se afirmirao kao autor prepoznatljivoga i jedinstvenoga identiteta i u kojima se može prepoznati izraženi podravski melos temeljen na motivima podravskoga čardaša i polke. Tijekom godina je izgradio vlastitu glazbenu melodijsku i harmonijsku priču te karakteristično zvukovlje koje simbolizira zvuk violina uz tamburu, cimbal i harmoniku. Kao veliki perfekcionista, koji je vlastite skladbe zajedno s autorima njihovih aranžmana preslušavao i provjeravao do zadnjega detalja, nikada nije podilazio bilo kakvim utjecajima koji bi naštetili autohtonosti njegove glazbe. Nije stvarao za široke mase, već je svojim doprinosom glazbi dao poseban pečat i svom kraju ga ostavio u trajno nasljeđe. Njegova je glazba bez ikakve iznimke postala dio etnosa i s vremenom je toliko srasla s pitomačkim krajem da je dosegla razinu autohtonosti, bez obzira na to što je u pitanju umjetnička autorska glazba.

Neke Jergovićeve pjesme, primjerice *Dok je Drava sanjala* koja se izvodi kao najavna i odjavna špica pitomačkoga glazbenog festivala ili *Vrnul se bum makar v lesu*, postale su svojevrsne podravske himne koje se redovito emitiraju u različitim emisijama Hrvatske radiotelevizije, utkane u razne kulturne događaje. Glazba je očito bila njegov život, a Jergovićevo glazbeno stvaralaštvo u svakom je slučaju bilo, ali i nakon njegova života ostalo, važan dio kulturnoga identiteta Pitomače, ali i Podravine u nacionalnim okvirima.

Jergovićeva najvrjednija ostavština je njegova glazba i skladbe koje karakterizira specifična glazbena melodijska i harmonijska priča te karakteristično zvukovlje violine, tambure, cimbalu i harmonike. Posebnu vrijednost imaju njegovi objedinjeni i objavljeni notni zapisi koji su danas dostupni široj javnosti na korištenje i prenošenje generacijama koje dolaze. Vrlo je važna i glazbena škola u Pitomači, osnovana na njegov poticaj, koja danas nosi njegovo ime. Tu je svakako i pitomački Festival pjesama Podravine i podravlja, s oko 1.200 skladbi izvedenih u 27 godina postojanja. Ipak, tu se ne radi samo o skladbama, nego i o glazbenim sastavima koji su osnovani na Jergovićev poticaj, ali i o svim onima koje je motivirao na skladanje, aranžiranje i pisanje tekstova. Izuzetno vrijedna, možda i najvrjednija Jergovićeve ostavštine su svi oni mladi ljudi koje je još kao djecu, na način kao što to rade istinski glazbeni pedagozi, motivirao na bavljenje glazbom, bilo da se radilo o učenju sviranja, pjevanju, skladanju ili pisanju tekstova.

SAŽETAK

U radu se analizira život, stvaralaštvo i ostavština Marijana Jergovića, utemeljenost njegovoga glazbenog stvaralaštva na podravskoj glazbenoj tradiciji, utjecaj njegovoga glazbenog stvaralaštva na identitet i kulturni etos Pitomače i Podravine te značaj i vrijednost njegove glazbene ostavštine. Osim skladateljskoga stvaralaštva i dirigentskoga i glazbeno-pedagoškoga rada, značajan dio Jergovićeve glazbene djelatnosti obilježio je njegov melografski rad koji predstavlja izuzetno vrijedan doprinos očuvanju tradicije podravskoga glazbenog izričaja. Na motivima zapisanih narodnih popijevki i plesova pitomačkoga kraja nastala je većina Jergovićeve skladbi kojima se istaknuo kao autor prepoznatljivoga i jedinstvenoga identiteta u čijim se skladbama može prepoznati izraženi podravski melos stvoren na motivima podravskoga čardaša i polke te karakterističnom zvukovlju violine, tambure, cimbala i harmonike. Njegova je glazba s vremenom postala dio etosa i dosegla razinu autohtonosti podravske tradicijske glazbe. Osim glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja te glazbene škole u Pitomači, Jergovićeve najvrjednija ostavština je njegova glazba, a posebnu vrijednost imaju svi njegovi objedinjeni i objavljeni notni zapisi koji su danas dostupni na korištenje i prenošenje generacijama.

Ključne riječi: Marijan Jergović, glazbeno stvaralaštvo, podravska tradicijska glazba, glazbena ostavština

ABSTRACT

This work analyses the life, work and legacy of Marijan Jergović, the foundation of his musical creation in the music tradition of Podravina, the impact of his musical creation on the identity and cultural ethos of Pitomača and Podravina, as well as the significance and value of his musical legacy. Apart from his composing creation, his conductorial and music-pedagogy work, a significant part of Jergović's musical creation was also marked by his melographic work which stands as an exceptionally valuable contribution to the preservation of the tradition of Podravina's musical expression. The majority of Jergović's compositions was inspired by the motifs of the previously noted folklore songs and dances of the Pitomača area. These compositions earned Jergović the recognition as an author of a distinguishable and unique identity whose compositions can be recognized by an asserted melodic expression characteristic to Podravina which is based on the motifs of Podravina czardsas and polka along with the characteristic sounds of violin, tambura, hammered dulcimer and accordion. In the course of time, his music became a part of ethos and it reached the level of authenticity of Podravina's traditional music. Apart from the Musical festival „Pjesme Podravine i podravlja“ and the music school in Pitomača, Jergović's music is his most valuable legacy - particularly all his unified and published musical notations have a significant value and are today available for use and transfer to younger generations.

Key Words: Marijan Jergović, musical creation, traditional music of Podravina, musical legacy

POPIS LITERATURE

Andreis, J. (1974): Povijest glazbe. Knjiga 4. Zagreb: Liber Mladost.

Baylor University Institute for Oral History: Introduction to Oral History. Waco, TX.
<http://digitalcollections.baylor.edu/cdm/ref/collection/buioh/id/5361>

Bedeković, V. (2016.): Glazbena djelatnost dr. Marijana Jergovića. (završni rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, Odsjek studija glazbene pedagogije.

Begović, B. (2008): Život u pjesmi Marijana Jergovića. U: Ernečić, D. (ur.) Podravski zbornik 34/2008. Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, str. 391-398.

Begović, B. (1995): Pitomača. Pitomača: Općina Pitomača.

Begović, B. (1985): Tri stoljeća Pitomače. Pitomača: Mjesna konferencija SSRN Pitomača.

Drandić, D. (2010): Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja, Pedagogijska istraživanja, 7/1, str. 95-107.

Feletar, D., (1988): Podravina - Općina Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti. Knjiga 1. Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine. Koprivnica. Centar za kulturu - OOUR Muzej grada Koprivnice.

Gavazzi, M. (1928): Kulturna analiza etnografije Hrvata. Narodna starina: nepovremeni časopis za povijest kulture i etnografiju južnih slovjena, (1928), 17 (2).

Halmi, A., (2005): Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima, Jastrebarsko, Naklada Slap.

Hrvatić, N., Ivančić, S. (2000): Povijesno-socijalna obilježja Roma u Hrvatskoj. Društvena istraživanja 9 / 2-3 (46-47), str. 251-266.

Horvat, I. (2008): Naših prvih 15 godina. Crtice iz prošlosti Virovitičko-podravске županije. Virovitica: Virovitičko-podravska županija.

Ivančan, I. (1989): Narodni plesni običaji Podravine 1. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske.

Ivančan, I. (1991): Narodni plesni običaji Podravine 2. Zagreb: Hrvatski sabor kulture.

Jergović, M. (2004): *Podravske pjesme, polke i čardaši*. Pitomača: Croming.

Jergović, M. (2008): Izabrane skladbe. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske Virovitica.

Jergović, M. (2008): Bili smo prijatelji. O Dragi Britviću i njegovim zavičajnim pjesmama. Zavičaj 23-24, 2008. Virovitica: Ogranak Matice hrvatske u Virovitici.

Kos, G., Feletar, P., Orešić, M. (2013): Prometna i turistička valorizacija Podravske magistrale. Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja. Vol. 12/ 24, str. 150-165.

Marošević, G. (2001): Folklorna glazba. U: Vitez, Z., Muraj, A. (ur.) Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha. Zagreb: Barbat, d.o.o, str. 409-421.

Mejovšek, M. (2008.): Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Zagreb: Naklada Slap.

Miholić, I., (2003): Cimbal u glazbenom životu sjeverne i sjeverozapadne Hrvatske na kraju dvadesetog stoljeća. Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku. Vol14/2, str. 153-166.

Stilinović, R. (2010): Pitomača moj kruh, moje vino, moja pjesma. Pitomača: Općina Pitomača.

Stilinović, R. (2003): Pismo Pitomačanima Tam. Pitomača: Croming.

Šojat-Bikić, M. (2011): Hrvatska tradicijska baština online: stanje i mogućnosti. Etnološka istraživanja No. 16, str. 103-128.

Šulentić Begić, J., Begić, A. (2017): Tradicijska glazba srednjoeuropskih država i interkulturalni odgoj u osnovnoškolskoj nastavi glazbe. Školski vjesnik, 66 (1), str. 123-134.

Vojak, D. (2005): Romi u Podravini (1880.-1941.). Podravina Vol. 4, No 7, str. 107-124.

Žganec, V. (1962): Hrvatske narodne popijevke iz Koprivnice i okoline. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

POPIS INTERNETSKIH IZVORA

1. [http:// pitomacafestival.hr/o-festivalu](http://pitomacafestival.hr/o-festivalu)
2. <http://digitalcollections.baylor.edu/cdm/ref/collection/buioh/id/5361>
3. <http://mojtv.hr/emisije/39317/anplagd.aspx>
4. <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/851>
5. <http://www.podravske-sesvete.eu/mrgudaljin.htm>
6. <http://glazbala.emz.hr/hr/Predmet/14147>
7. <http://www.gajde.com/instrumenti/dude-peteroglasne/dudepodravske1/>
8. <http://kksongs.org/instruments/images/violin.jpg>
9. <http://www.ogs-dugo-selo.skole.hr/upload/ogs-dugo-selo/images/static3/618/Image/kontrabas.jpg>
10. http://metkovic-news.com/1705_smotra-cimbal-duro-zvonar-10/
11. <https://www.szus-blansko.cz/wp-content/uploads/2015/07/cimbal.jpg>
12. <https://www.atlasofpluckedinstruments.com/europe2.htm>
13. <http://pajdastvoarsanibreg.blogspot.com/>
14. <http://www.icv.hr/2018/05/pet-pitanja-pet-odgovora-damir-mihaljevic-ravnatelj-glazbene-skole-jan-vlasimsky-virovitica-glazbena-skola-proslavila-132-rodendan/>
15. <http://www.vpz.hr/2015/03/04/hrvatsko-pjevacko-glazbeno-drustvo-sloga-iz-pitomace-slavi-90-godina/>
16. <http://pitomaca-nekaidanas.blogspot.com/2012/01/drago-britvic.html>
17. <https://virovitica.info/spomenek-britvica-pitomaci/>
18. <http://www.icv.hr/2018/06/odrzana-i-druga-vecer-26-glazbenog-festivala-pjesme-podravine-i-podravlja-pitomaca-2018/>
19. <http://www.pitomi.hr/vijesti/strucni-ziri-festivala-ocjenjivao-pristigle-radove-skladbe-za-pitomacu-2016-vrlo-zanimljive/166>
20. <http://www.icv.hr/2017/05/25-godina-festivala-pitomaci-predstavljen-program-ovogodisnjeg-festivala-pjesme-podravine-podravlja/>
21. <https://i.ytimg.com/vi/F3u8OCDSDrq/maxresdefault.jpg>
22. <http://www.vpz.hr/2013/03/26/odrzana-3-memorijal-dr-marijana-jergovica/>
23. <http://pitomacafestival.hr/pod-povecalom-ksenija-erker/>

POPIS PRILOGA

Fotografije:

Fotografija 1: Sviranje na list

Fotografija 2 i 3: Improvizirano primitivno glazbalo mrgudaljin i način sviranja

Fotografija 4: Šaltve

Fotografija 5: Dude

Fotografija 6 i 7: Jegeda (violina) i bajs (bas)

Fotografija 8 i 9: Cimbule (cimbal)

Fotografija 10 i 11: Bugarija i berda

Fotografija 12: Citra

Fotografija 13: Braća Marijan, Ivica i Šimun kao aktivni igrači Nogometnoga kluba Pitomača

Fotografija 14 i 15: Pitomački gimnazijalci - vlakaši (stoje slijeva: Ivica i Marijan Jergović, na prozoru desno Zvonko Gregl)

Fotografija 16: Marijan Jergović i kolege studenti za vrijeme studiranja u Zagrebu 1960-ih godina

Fotografija 17: Marijan Jergović u vrijeme stažiranja

Fotografija 18 i 19: Marijan Jergović kao liječnik i ravnatelj Zdravstvene stanice Pitomača

Fotografija 20: Marijan Jergović kao dirigent muškoga pjevačkog zbora, Hrvatskoga pjevačkog i glazbenoga društva Sloga

Fotografija 21: Marijan Jergović i Drago Britvić na jednom od zajedničkih susreta

Fotografija 21 i 22: *Hiszni protokol* Marijana Jergovića i *Martinjska spelancija*

Fotografija 23: Plakat prve *Kletijade* održane 1988. godine u kino sali društvenoga doma u Pitomači

Fotografija 24: Marijan Jergović s programsko-tehničkom ekipom Hrvatske radiotelevizije (slijeva: Željko Kovačić, Marijan Jergović, Vasilj Sikorski, Krešo Filipčić, Vladimir Felker)

Fotografija 25: Marijan Jergović za svojim pianinom

Fotografija 26: Marijan Jergović nakon nastupa sa sastavom Podravske tamburice

Fotografija 27: Natpisna ploča na Glazbenoj školi dr. Marijana Jergovića u Pitomači

Fotografija 28: Marijan i Ladislava Jergović

Fotografija 29: Ladislava i Marijan Jergović

Fotografija 30: Ladislava i Marijan Jergović s kćeri Sanjom

Fotografija 31, 32 i 33: Marijan Jergović u društvu Milka Kelemena, Zvonimira Majdaka i Branislava Glumca

Fotografija 34: Unuci Ladislave i Marijana Jergovića, Dijana i Dorijan na otvorenju osnovne glazbene škole koja nosi ime dr. Marijana Jergovića u Pitomači 2010. godine

Fotografija 35: Karlo Crnčić

Fotografija 36: Drago Britvić, Marijan Jergović, Siniša Doronjga i Siniša Leopold

Fotografija 37: Ivo Robić na pozornici pitomačkog festivala Pjesme Podravine i podravlja 1997. godine (izveo je Jergovićevu skladbu *Življenje*)

Fotografija 38: Ladislava Jergović na izložbi *Mister Morgen – Ivo Robić* održanoj u Muzeju grada Zagreba 2007. godine ispred odjeljka posvećenoga nastupu Ive Robića na pitomačkom Festivalu

Fotografija 39: Odjeljak izložbe *Mister Morgen - Ivo Robić* pod nazivom *Podravski Nashville*

Fotografija 40: Karlo Crnčić i Marijan Jergović

Fotografija 41: Rajko Stilinović

Fotografija 42: Marijan Jergović i Siniša Leopold

Fotografija 43: Maestro Siniša Leopold s Tamburaškim orkestrom HRT-a na festivalskoj pozornici

Fotografija 44: Željko Kovačić i Rajko Stilinović u izravnom prijenosu na Prvom programu Hrvatskog radija

Fotografija 45: Željko Kovačić i Branko Uvodić kao dio stručnog žirija Festivala tijekom ocjenjivanja pristiglih radova 2016. godine

Fotografija 46: Marinko Barčan, Željko Kovačić, Rajko Stilinović i Branko Uvodić na predstavljanju programa povodom 25 godina Festivala

Fotografija 47: Marinko Barčan

Fotografija 48: Direktor festivala Rajko Stilinović i umjetnički ravnatelj Marinko Barčan na predstavljanju Festivala

Fotografija 49: Ksenija Erker na 3. Memorijalu *Čuvar uspomena* dr. Marijana Jergovića

Fotografija 50: Ksenija Erker na pozornici glazbenoga festivala Pjesme Podravine i podravlja u Pitomači 2012. godine (izvodi pjesmu *V naručju vnučec*)

Preslike:

Slika 1: Preslika notnoga zapisa *Svadbenog marša*

Slika 2: Preslika notnoga zapisa *Čardaša*

Slika 3: Preslika notnoga zapisa polke *Coprnjak*

Slika 4: Braća Marijan, Ivica i Šimun kao aktivni igrači Nogometnoga kluba Pitomača

Slika 5: Preslika notnoga zapisa pjesme *Čuvar uspomena*

Slika 6: Preslika popisa priznanja Marijana Jergovića

Slika 7: Preslika notnoga zapisa pjesme *O, kakav je plesač moj stic Ferdo bio*

Slika 8: Preslika notnoga zapisa pjesme *Podravska svatovska polka*